

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ของท่านผู้รู้และงานวิจัยต่างประเทศ แล้วนำมาสังเคราะห์ วิเคราะห์ เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษาและค้นคว้า ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
 - 1.2 ความหมายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - 1.3 กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.4 กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - 1.5 การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - 1.5.1 การบริหารวิชาการ
 - 1.5.2 การบริหารงบประมาณ
 - 1.5.3 การบริหารบุคลากร
 - 1.5.4 การบริหารงานทั่วไป
 - 1.6 แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. แนวคิด หลักการในการปฏิรูปการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา
 - 2.2 แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา
 - 2.3 ความสำคัญและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา
 - 2.4 หลักการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา
3. สภาพปัญหาการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
4. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
5. เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
6. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาของคณะสงฆ์ไทยเริ่มมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี รัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งในสมัยสุโขทัยพระเจ้าแผ่นดินได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับคณะสงฆ์ โดยเปิดให้มีการเล่าเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นในพระราชวังและกิจกรรมดังกล่าวได้กลายเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาในยุคหลัง ๆ

เนื่องจากการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าพระธรรมวินัยอันถือเป็นแก่นของพระศาสนา ดังนั้น จึงได้มีการเรียกชื่อระบบการศึกษาของสงฆ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องศึกษาคือ พระธรรมวินัย ว่า “พระปริยัติธรรม” ซึ่งเป็นชื่อที่รวม ๆ กันของระบบการศึกษาทั้งหมดของคณะสงฆ์ แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาพระปริยัติธรรมได้แบ่งเป็น 2 ประเภทตามลักษณะของการจัดการศึกษาคือ 1) พระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี หมายถึง การศึกษาของคณะสงฆ์ที่ว่าด้วยเรื่องของเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพระพุทธศาสนา พัฒนาการและหลักธรรมต่าง ๆ ที่พระพุทธองค์ได้ทรงสั่งสอนไว้ในสมัยพุทธกาล รวมถึงเนื้อหาด้านอักษรศาสตร์ คือ ภาษาบาลีซึ่งถือได้ว่าเป็นภาษาที่ใช้สำหรับจารึกพระไตรปิฎก คณะสงฆ์ได้จัดหลักสูตรประเภทนี้ไว้ 8 ระดับ/ชั้น (ประโยค 1-2 ถึง ป.ธ. 9) ซึ่งเหตุผลสำหรับการจัดหลักสูตรบาลีขึ้นก็เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้เข้าใจหลักภาษาจารึกพระไตรปิฎกและสามารถอ่านและแปลข้อความในพระไตรปิฎกได้ 2) พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง ระบบการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดขึ้นเพื่อเป็นการปรับประยุกต์ความรู้ในทางพระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของยุคสมัย โดยการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้นนั้น ทางคณะสงฆ์ได้จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับ หลักสูตรของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (พระมหากิตติพ อุบลบาล, 2550, หน้า 11-12)

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ ซึ่งมีมูลเหตุสืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษา สำนักเรียนวัด กล่าวคือภายหลังจากการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งคือมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับได้เจริญก้าวหน้ามากขึ้นทางมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดแผนกมัธยมขึ้นมา เรียกว่าโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนบาลี นักธรรม และความรู้ชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จชั้นประถมปีที่ 4 ต่อมาเมื่อโรงเรียนบาลีมัศึกษานี้ได้แพร่ขยายออกไปยังต่างจังหวัดหลายแห่ง มีพระภิกษุและสามเณรเรียนกันมาก ทางคณะสงฆ์โดยองค์การ

ศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ใหม่ว่า โรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัด โดยมติดณะสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้ออกระเบียบกระทรวง ให้โรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษาสำนักเรียนวัดนี้ เปิดทำการสอบสมทบในชั้นตัวประโยค คือ ชั้นประถมปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาและเมื่อสอบได้แล้วก็ยังจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้พระภิกษุและสามเณรนิยมเรียนกันมาก โรงเรียนประเภทนี้จึงแพร่หลายออกไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง จนทำให้ทางคณะสงฆ์เกรงว่าการศึกษารธรรม และบาลีจะเสื่อมลงเพราะพระภิกษุและสามเณรต่างมุ่งศึกษาวิชาทางโลกมากเกินไป เป็นเหตุให้ต้องละทิ้งการศึกษารธรรมและบาลีเสีย แต่ทางคณะสงฆ์ก็ยังพิจารณาเห็นความจำเป็นของการศึกษาวิชาในทางโลกอยู่ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2549, หน้า 10)

ดังนั้น แม่กองบาลีสนามหลวง พระธรรมปัญญาบดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ฟันธุตินโร) จึงได้ตั้งคณะกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีขึ้นใหม่ มีวิชาบาลี วิชาธรรม และวิชาทางโลก เรียกว่าบาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา และได้ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2507 พร้อมกับได้ยกเลิกระเบียบของคณะสังฆมนตรีว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามนัญศึกษา สำนักเรียนวัดเสียและกำหนดให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่คณะสงฆ์ได้จัดขึ้นใหม่ แต่ปรากฏว่า ต่อมาการจัดสำนักเรียนตามแบบโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีใหม่นี้มีน้อย นักเรียนก็นิยมเรียนกันน้อย เพราะพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ยังพอใจที่จะเรียน โดยได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอยู่ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนดังกล่าว จึงได้พากันเข้าชื่อเป็นนักเรียนโรงเรียนราษฎร์ของวัดซึ่งตั้งขึ้น โดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการบ้าง สมัครสอบเทียบบ้าง เข้าเป็นนักเรียนผู้ใหญ่บ้าง ทำให้การศึกษาของคณะสงฆ์ ในช่วงนี้เกิดความสับสนเป็นอันมาก

ในขณะเดียวกัน ได้มีผู้แทนราษฎรได้ยื่นเรื่องราวขอให้กระทรวงศึกษาธิการ เปิดการสอบสมทบในชั้นตัวประโยคให้แก่พระภิกษุสามเณร แต่กรมการศาสนาร่วมกับกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาถึงความเห็นร่วมกันว่าควรจะต้องตั้งโรงเรียนขึ้นประเภทหนึ่ง เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนทั้งวิชาธรรม และวิชาสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยไม่มีการสอบสมทบแต่ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสอบเอง และโดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) การศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรม ก็จำเป็นต้องอนุวัตไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป

ในที่สุด กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และฝ่ายบ้านเมือง กล่าวคือ ฝ่ายศาสนจักรก็จะได้ศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรม สมควรแก่ภาวะสามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป และถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาบทไปแล้ว ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน ในระยะเริ่มแรกมีเจ้าอาวาส 51 แห่งรายงานเสนอจัดตั้งต่อกรมการศาสนา เดิมทีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ แต่ต่อมา เมื่อมีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 และมีกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงอยู่ในสังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรม ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 ลงนามโดย นายอดิศักดิ์ โพธารามิก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2548 (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 18-19)

เนื่องจากการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ส่งผลให้มีการปฏิรูปการศึกษาและมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้สถานศึกษาจัดการศึกษาโดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ (โรงเรียนบาลีสาธิตศึกษา 2552, หน้า 48) สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ภายใต้หลักสูตรของภาครัฐและหลักพระธรรมวินัยของคณะสงฆ์

หลักสูตร

ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมี 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมีวิชาพระปริยัติธรรม ประกอบด้วย วิชาภาษาบาลี และวิชาธรรมวินัย เป็นวิชาเฉพาะในส่วน of วิชาสามัญใดที่ขัดแย้งต่อพระธรรมวินัย หรือไม่เหมาะสมต่อสมณะ ได้มีการปรับปรุงแก้ไขและทำความเข้าใจกับกระทรวงศึกษาธิการ

สรุป การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้องการให้ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริงเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบทำงานร่วมกับคนอื่นได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โดยเฉพาะในปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญได้เข้าสู่ยุคปฏิรูปการศึกษา จึงต้องมีการบริหาร และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการพัฒนาครู บุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดและพัฒนาการศึกษาด้วย

ความหมายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญนั้น เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณร ซึ่งส่วนใหญ่นั้นเป็นผู้ขาดโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้มีความรู้ มีทักษะ และมีความชำนาญตามศักยภาพของตน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเป็นรูปแบบของการศึกษาควบคู่กันไปกับวิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้และการจัดการศึกษาแผนกธรรม และแผนกบาลี ควบคู่กันไปโดยการกำกับดูแลของแม่กองธรรมและแม่กองบาลีได้มีนักวิชาการต่างๆได้ให้ความหมายและความสำคัญไว้ดังต่อไปนี้

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2551, หน้า 111) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญหมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติของกระทรวงศึกษาธิการ

พระราชวรมนู (2521, หน้า 335) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีและแผนกธรรม เป็นการศึกษาหลักของพระภิกษุ สามเณร หรือเป็นศาสนศึกษาที่จะดำรงพระพุทธศาสนาให้วัฒนาสถาพรสืบไป ส่วนการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมควบไปกับการเรียนวิชาสามัญตามหลักสูตรการศึกษาของรัฐ ซึ่งเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์

ทศพร น้อมวงศ์ (2547, หน้า 14) ได้ให้ความหมายว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หมายถึงโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร และ

หลักสูตรพระปริยัติธรรมเป็นหลักสูตรที่มุ่งหมายการศึกษาในการปลูกฝังให้ พระภิกษุสามเณร มีความรู้ มีทักษะในวิชาธรรมะและวิชาสามัญ

สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง (2542, หน้า 3) ได้ให้ความหมายว่า ปัจจุบัน คณะกรรมการการศึกษาของสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับ พระภิกษุสามเณร ให้ได้ศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็น หลักโดยป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งมีทั้งสิ้น 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี หลักสูตรพระปริยัติธรรมสายสามัญ และหลักสูตรปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ซึ่งทั้ง 4 หลักสูตรนี้จำแนกไว้เป็น 2 หลักสูตร คือ กลุ่มหลักสูตรที่ศึกษาเฉพาะวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้แก่หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ซึ่งจัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรม และกลุ่มที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาพร้อมกับ วิชาการสายสามัญอื่นๆ ได้แก่หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ และหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงฆ์ จัดเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรมแบบประยุกต์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายว่า สำหรับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของการศึกษาของ คณะสงฆ์เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้เพิ่มขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 เป็นต้นมา

สรุป การจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จึงเป็น โรงเรียนวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร โดยมีจุดมุ่งหมายในการ ปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ มีทักษะในวิชาธรรมะและวิชาสามัญควบคู่กันไปด้วย

กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ ดังนี้

1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2553

มาตรา 12 กำหนดว่า นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรมหาชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง

มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุน หรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสิทธิ ได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

(1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

(2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

2) กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา

พ.ศ. 2548

หลักการกำหนดให้สถาบันพระพุทธศาสนามีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน
สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน

เหตุผล โดยที่มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติให้สถาบันศาสนามีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น เพื่อให้สถาบันพระพุทธศาสนาสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและมหาเถรสมาคมได้ โดยรัฐจะส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถาบันพระพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพระภิกษุสงฆ์และสามเณรได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกับการศึกษาในรูปแบบอื่น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้ โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

ข้อ 2 ให้สถาบันพระพุทธศาสนา มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุ และ
สามเณร โรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน ฯลฯ

ข้อ 3 ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น
ดังนี้ คือ (1) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ฯลฯ

ข้อ 4 ให้โรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน ได้รับการสนับสนุนในด้านวิชาการ
และเงินอุดหนุนจากรัฐ สำหรับการจัดการศึกษา

ข้อ 5 ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่โรงเรียน สำนักศาสนศึกษา หรือสำนักเรียนตั้งอยู่ในเขต
พื้นที่ ส่งเสริม สนับสนุน และให้ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
พระปริยัติธรรม แผนกธรรม และพระปริยัติธรรม แผนกบาลี

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการ โรงเรียน คณะกรรมการสำนักศาสนศึกษาและคณะกรรมการ
สำนักเรียน ทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำนักศาสนศึกษา และสำนักเรียน
แล้วแต่กรณี ให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้น
พื้นฐานและมหาเถรสมาคม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพภายใน
เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

องค์ประกอบ จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ ได้มา วาระการดำรงตำแหน่งและ
การพ้นตำแหน่ง ตลอดจนการประชุมและการดำเนินงานของคณะกรรมการ โรงเรียนคณะกรรมการ
สำนักศาสนศึกษา และคณะกรรมการสำนักเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบที่มหาเถรสมาคมกำหนด

3) ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546

การบริหารงานบุคคลนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้ดำเนินการ โดย
ใช้วิธีการบริหารงานบุคคลที่ได้กำหนดไว้ ตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วย
เรื่องโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้ง
โรงเรียนและการบริหารงานบุคคลดังต่อไปนี้

ข้อ 4 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้
การศึกษาแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา

ผู้รับใบอนุญาต หมายถึง เจ้าอาวาสที่ขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา

วัด หมายถึง วัดในพระพุทธศาสนา

ผู้จัดการ หมายถึง เจ้าอาวาสที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ หมายถึง พระภิกษุที่ทำหน้าที่หัวหน้าสถานศึกษา

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการ
เรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีต่าง ๆ และให้รวมถึงภิกษุผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
ศึกษา

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้ง
ผู้สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดการเรียน
การสอนการนิเทศของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นักเรียน หมายถึง ภิกษุสามเณรหรือผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นประธาน รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนแม่กองธรรมสนามหลวง ผู้แทนแม่กองบาลีสนามหลวง ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้แทนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนกรมวิชาการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนไม่เกิน 5 รูป/คน เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ฯ

ข้อ 7 คณะกรรมการการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา ของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- (2) กำหนดมาตรฐาน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- (3) กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดตั้ง ขยาย หรือยุบเลิก โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- (4) กำหนดหลักเกณฑ์เงินอุดหนุนให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- (5) กำหนดตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา อัตราครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ฯล ฯ

(6) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ 13 การกำหนดตำแหน่งผู้บริหาร อัตราครู และบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด

ข้อ 14 การแต่งตั้งผู้จัดการ ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ในส่วนกลาง ให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาเสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแต่งตั้ง

ในส่วนภูมิภาคให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง แล้วรายงานให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ

ข้อ 15 คุณสมบัติของผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีดังนี้

(1) ผู้จัดการ มีพรรษาพ้น 5

(2) ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ต้องเป็นเปรียญธรรมไม่น้อยกว่า 3 ประโยค หรือ พุทธศาสตรบัณฑิต หรือ ศาสนศาสตรบัณฑิต หรือ ปริญญาตรีทางการศึกษาหรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครูมีพรรษาพ้น 5 อายุไม่เกิน 60 ปี

(3) ผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ต้องมีวุฒิปริญญาธรรมไม่น้อยกว่า 3 ประโยค หรือพุทธศาสตรบัณฑิต หรือศาสนศาสตรบัณฑิต หรือปริญญาตรีทางการศึกษาหรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครู จะเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ก็ได้ มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีและไม่เกิน 60 ปี

(4) ครู จะเป็นพระภิกษุ หรือคฤหัสถ์ก็ได้ อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และไม่เกิน 60 ปี ครูสอนวิชาภาษาบาลี สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะต้องมีวุฒินี้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครู และต้องเป็นเปรียญธรรม 3 ประโยค ขึ้นไป

ครูสอนวิชาธรรมวินัยและศาสนปฏิบัติสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะต้องมีวุฒินี้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่นแต่ต้องมีวิชาชีพครู และจบนักธรรมชั้นเอก

ครูสอนวิชาสามัญ สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องมีวุฒินี้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือสาขาอื่น แต่ต้องมีวิชาชีพครูหรือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูด้วย

บุคลากรทางการศึกษาอื่นของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะต้องมีวุฒินี้ไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา

ข้อ 16 ในกรณีที่ตำแหน่งผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการว่างลงไม่สามารถแต่งตั้งในเวลาอันควรได้ ให้แต่งตั้งผู้รักษาการปฏิบัติหน้าที่ไปก่อน โดยให้ดำเนินการต่อไป

(1) ผู้มีอำนาจแต่งตั้งผู้รักษาการตำแหน่งผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการในส่วนกลาง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในส่วนภูมิภาคให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง

(2) การร้องขอให้แต่งตั้งผู้รักษาการตำแหน่งผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ให้เจ้าอาวาส หรือผู้รักษาการเจ้าอาวาส เป็นผู้ร้องขอ

(3) กรณีตำแหน่งผู้จัดการ โรงเรียนว่าง ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้รักษาการ ถ้าไม่มีเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้รักษาการเจ้าอาวาสเป็นผู้รักษาการ

(4) กรณีตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการว่างลง ให้เจ้าอาวาส หรือผู้รักษาการเจ้าอาวาสเสนอขอแต่งตั้งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของโรงเรียนหนึ่งตามที่เห็นควร หรือให้ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่เป็นผู้รักษาการอีกตำแหน่งหนึ่ง จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแล้ว แต่ต้องไม่เกิน 6 เดือน นับตั้งแต่ตำแหน่งว่างลง แต่อาจขยายเวลาได้อีกไม่เกินวันเปิดภาคเรียนของปีการศึกษาถัดไป และหากพ้นเวลาที่กำหนดนี้ตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการยังว่างอยู่ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี พิจารณาสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งเพื่อแต่งตั้งต่อไป

ข้อ 17 เงินเดือนหรือค่าตอบแทนผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

4) ประกาศมหาเถรสมาคมว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้ดำเนินการตามประกาศมหาเถรสมาคมว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 โดยเหตุผลนั้น เนื่องจากจากแต่เดิมโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะเป็นการบริหารโดยโรงเรียนเอง มีเจ้าอาวาสของวัดหรือพระที่เจ้าอาวาสแต่งตั้งเป็นผู้ดูแลทั้งหมด แต่ในประกาศนี้จะมีการบริหารโดยมียุทธศาสตร์กำกับ มีคณะกรรมการคอยกำกับดูแล และยึดยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติเป็นแนวทางปฏิบัติ ก็จะได้การจัดการศึกษาที่เปลี่ยนไปโดยมีระบบ ระเบียบมากขึ้น ซึ่งประกาศดังกล่าวได้อาศัยอำนาจตามความในข้อ 2 ข้อ 3 (1) และข้อ 5 แห่งกฎกระทรวง ว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ.2548 มหาเถรสมาคมจึงออกประกาศไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553”

ข้อ 3 ในประกาศนี้

“โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียน หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียนมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

“ผู้จัดการ” หมายความว่า เจ้าอาวาสวัดที่รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสวัดที่ขอจัดตั้งโรงเรียนมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า พระภิกษุผู้ทำหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียน

“รองผู้อำนวยการ” หมายความว่า พระภิกษุหรือคฤหัสถ์ผู้ทำหน้าที่เป็นรองผู้บริหารโรงเรียน

“บุคลากรทางการศึกษา” หมายความว่า ประธานกลุ่มโรงเรียน รองประธานกลุ่มโรงเรียน เลขานุการกลุ่มโรงเรียน ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดการขบวนการเรียนการสอน การนิเทศของโรงเรียน

“ครู” หมายความว่า พระภิกษุ และบุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่ทางด้านการเรียนการสอน ตลอดถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ

“นักเรียน” หมายความว่า พระภิกษุสามเณรในโรงเรียน

“กลุ่มโรงเรียน” หมายความว่า กลุ่มโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

“พนักงานศาสนการด้านการศึกษา” หมายความว่า ครู และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งได้รับค่าตอบแทนเป็นรายเดือนที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณแผ่นดินหรืองบประมาณอื่น

ข้อ 7 ให้โรงเรียนจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตามที่มหาเถรสมาคมประกาศกำหนดการเปิด ปิดภาคเรียน ให้อนุโลมตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ข้อ 8 ขนาดของโรงเรียน อัตรากำลังพนักงานศาสนการด้านการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการ

ข้อ 13 ให้มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ ติดตาม การจัดการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม

ข้อ 14 ให้มีคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม หรือผู้ที่ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมมอบหมาย เป็น ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นรองประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ไม่เกิน 4 รูป/ คน เลขานุการแม่กองบาลีสนามหลวง เลขานุการแม่กองธรรม สนามหลวง อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประธานกลุ่มโรงเรียน จำนวน 5 รูป ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการสภาการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่กำกับดูแลองพุทธศาสนศึกษา ผู้อำนวยการ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด จำนวน 4 คน เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 15 คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดนโยบาย มาตรฐานและแผนการจัดการศึกษาโรงเรียน
 - (2) ให้คำแนะนำ ส่งเสริมการจัดการศึกษาและการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษา
 - (3) ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง ขยายชั้นเรียน ยุบรวม เลิกดำเนินการ โรงเรียน
 - (4) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์
 - (5) พิจารณาวินิจฉัย ขี้ขาดปัญหาข้อขัดข้องอื่นใดในการปฏิบัติตามประกาศนี้
- คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ถือเป็นข้อยุติ
- (6) ออกระเบียบ คำสั่ง ประกาศ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการบริหารบุคลากรของ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน
 - (7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตามความเห็นสมควร

ข้อ 17 ให้ถือว่าโรงเรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ บุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน และกลุ่มโรงเรียน ที่มีอยู่ก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ เป็น โรงเรียน ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ บุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน และกลุ่มโรงเรียน ตามประกาศมหาเถรสมาคมฉบับนี้

ข้อ 18 ให้ถือว่าครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ที่มีอยู่ก่อนประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ เป็น ผู้อำนวยการ ตามประกาศมหาเถรสมาคมฉบับนี้ และผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ที่มีอยู่ก่อน ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ เป็นรองผู้อำนวยการ ตามประกาศมหาเถรสมาคมฉบับนี้

สรุป โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ยึดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรม ภายใต้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 การบริหารงานบุคคลนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการบริหารงานบุคคลที่ได้กำหนดไว้ ตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยเรื่องโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 และเพื่อการจัดการศึกษาให้เป็นระบบระเบียบมากขึ้น จึงมีประกาศมหาเถรสมาคมว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ในปีการศึกษา 2553 มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศจำนวน 14 กลุ่ม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2553, หน้า 13) โดยแยกได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ใน

กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชุมพร

สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา กระบี่ ตรัง ระนอง พังงา ภูเก็ต พัทลุง สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

กลุ่มที่ 3 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี ชัยนาท อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มที่ 4 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด

นครสวรรค์ กำแพงเพชร สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก อุตรดิตถ์ พิจิตร ตาก และเพชรบูรณ์

กลุ่มที่ 5 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

ลำพูน และแม่ฮ่องสอน

กลุ่มที่ 6 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดแพร่

น่าน พะเยา เชียงราย และลำปาง

กลุ่มที่ 7 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น

เลย และหนองบัวลำภู

กลุ่มที่ 8 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดหนองคาย
อุดรธานี และสกลนคร

กลุ่มที่ 9 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด
อุบลราชธานี ยโสธร อำนาจเจริญ และมุกดาหาร

กลุ่มที่ 10 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด
มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และนครพนม

กลุ่มที่ 11 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด
นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ

กลุ่มที่ 12 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว นครนายก ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

กลุ่มที่ 13 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตให้
จัดตั้ง โรงเรียนเป็นวัดในคณะสงฆ์จีนนิกาย (ทุกจังหวัด)

กลุ่มที่ 14 ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตให้
จัดตั้ง โรงเรียนเป็นวัดในคณะสงฆ์อนัมนิกาย (ทุกจังหวัด)

จำนวน โรงเรียน	401	โรง
จำนวนครู (ครูประจำ , ครูพิเศษ)	4,706	รูป/ คน
จำนวนนักเรียน	56,109	รูป

จำนวนนักเรียน ม.ต้น 41,487 รูป

จำนวนนักเรียน ม.ปลาย 14,622 รูป

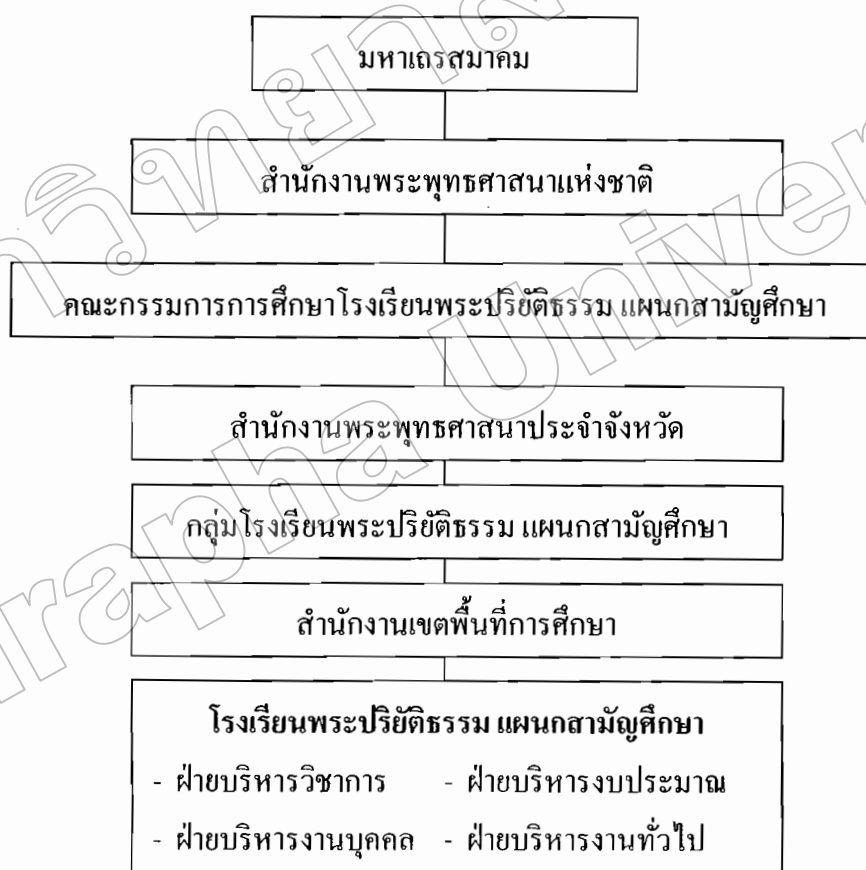
โครงสร้างการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

การดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นเรื่องของวัดเอง
กรมการศาสนาภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ทำหน้าที่ เพียงอนุมัติการจัดตั้ง
และให้การส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนเหล่านี้มิได้เป็นโรงเรียนของกรมการ
ศาสนาโดยตรงเหมือนกับโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาหรือสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติแต่มีลักษณะคล้ายกับ โรงเรียนเอกชน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ก่อนปี
2535 มี 4 หน่วยงาน คือสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ กรมการศาสนา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
และศูนย์ครูพระปริยัติธรรมนิเทศประจำจังหวัด สำหรับหน่วยงานที่ให้ความสนับสนุนด้านวิชาการ

ได้แก่กลุ่มโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในลักษณะให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมเท่านั้น

ปัจจุบันการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ได้แก่ มหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ สำนักงานพระพุทธศาสนาประจำจังหวัด กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังแผนโครงสร้างต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พระอุดมทอง, 2549, หน้า 12)

สภาการศึกษาคณะสงฆ์

สภาการศึกษาคณะสงฆ์ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาตามคำสั่งของมหาเถรสมาคมเมื่อ พ.ศ. 2512 ประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน แม่กองบาลีและแม่กองธรรมสนามหลวง เป็นรองประธาน 2 รูป นายกสภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิบดีสภาศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเลขาธิการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขาธิการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 9 ท่านที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามคำกราบทูลของนายกสภาฯ และสภานายกฯ เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นทั้งเลขาธิการ และเลขานุการของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ หน้าที่สำคัญของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ คือ ควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์โดยมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตรและแบบเรียน ตามโครงสร้างการศึกษาทุกระดับ พิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา ตลอดจนพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งกรรมการทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาด้วย (พระอัคร กงทอง, 2549, หน้า 14)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย ด้วยคนไทยส่วนใหญ่ได้เลื่อมใสศรัทธา พระพุทธศาสนาเป็นสรณะแห่งชีวิต สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน นับแต่โบราณกาลจวบจนปัจจุบัน ที่ชาติไทยเรามีความมั่นคง ดำรงเอกราช มีอธิปไตยเป็นอิสระเสรีอยู่ได้ราบเท่าทุกวันนี้ ก็ด้วยคนในชาติยึดมั่นอยู่ในสามัคคีตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมสร้างสามัคคีธรรมระหว่างคนในชาติ ส่วนใหญ่มีพื้นฐานมาจากพระพุทธศาสนา ดังนั้น หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศชาติ

การบริหารกิจการพระศาสนานั้น เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แต่เนื่องจากอาณาจักรและศาสนจักร ต้องประสานกัน เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ รัฐบาลในฐานะผู้รับสนองพระราชมารยาของพระมหากษัตริย์ จึงเข้าไปมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานกิจการทางศาสนาตามประวัติและพัฒนาการ โดยลำดับ ดังนี้ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 ก)

1. สมัยกรุงสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา มีราชบัณฑิต และหมื่นราชสังฆการี รับมอบหมายภารกิจด้านการศาสนา
2. ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีหน่วยงานรับผิดชอบ 3 หน่วยงานคือ กรมธรรมการกรมสังฆการี และกรมราชบัณฑิต

พ.ศ. 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง กรมศึกษาธิการ ขึ้นดูแล โรงเรียนต่างๆ ในขณะนั้น

พ.ศ. 2435 รวมกรมธรรมการ กรมสังฆการี กรมพยาบาล กรมพิพิธภัณฑสถาน และ กรมศึกษาธิการ เป็นกระทรวงธรรมการ

พ.ศ. 2441 “ประกาศจัดการเล่าเรียนในหัวเมือง” ให้ราษฎรมีความรับผิดชอบ และให้รู้จักการประกอบอาชีพ ในทางสุจริต โดยให้พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้สั่งสอนอบรม (พ.ศ. 2442 กระทรวงมหาดไทย ได้โอนหน้าที่การอุดหนุนการศึกษา ให้กระทรวงธรรมการตามเดิม)

พ.ศ. 2445 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121” ซึ่งมีบัญญัติให้พระสงฆ์ทุกระดับ มีหน้าที่บำรุงการศึกษาในวัดอีกด้วย

พ.ศ. 2459 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้มีการปรับปรุงตำแหน่งหน้าที่ ในกระทรวงธรรมการ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีกองบัญชาการและแบ่งกรมใหญ่มีหัวหน้าเป็นอธิบดี 2 กรม คือ กรมธรรมการ และ กรมศึกษาธิการ และใน 2 กรมดังกล่าว ก็มีกรมเล็ก ๆ ซึ่งหัวหน้ามีตำแหน่งเป็นเจ้ากรมอยู่ในสังกัด คือ กรมสังฆการี กรมพระอาราม กองอธิกรณ์ ขึ้นอยู่กับกรมธรรมการ ส่วนกรมราชบัณฑิต กรมวิสามัญศึกษา กรมสามัญศึกษา ขึ้นกับกรมศึกษาธิการ

พ.ศ. 2462 ได้มีการเปลี่ยนชื่อ กระทรวงธรรมการ เป็น กระทรวงศึกษาธิการ และโปรดให้ย้ายกรมธรรมการ ไปรวมอยู่ในพระราชสำนักตามประเพณีเดิมซึ่งรวมกรมสังฆการีอยู่ด้วยกันไป สังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการ ทั้งนี้ “โดยที่ทรงพระราชดำริว่า การศึกษาไม่ควรจะแยกจากวัด”

พ.ศ. 2469 เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงธรรมการ อีกครั้งหนึ่ง และย้ายกรมธรรมการ ซึ่งรวมกรมสังฆการีอยู่ด้วยกัน ไปสังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการ ทั้งนี้ “โดยที่ทรงพระราชดำริว่า การศึกษาไม่ควรจะแยกจากวัด”

พ.ศ. 2474 มีการเปลี่ยนแปลงราชการในกระทรวงธรรมการและกรมสังฆการีเข้าด้วยกันเช่นเดิม กรมธรรมการยังคงสังกัดอยู่ในกระทรวงธรรมการเรื่อยมา แม้ภายหลังสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พ.ศ. 2484 ได้มีประกาศพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เปลี่ยนชื่อ กระทรวงธรรมการ เป็น กระทรวงศึกษาธิการ และเปลี่ยนชื่อ กรมธรรมการ เป็น กรมการศาสนา

พ.ศ. 2545 ในวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ได้มีการแบ่งส่วนราชการกรมการศาสนาเดิมออกเป็น 2 หน่วยงาน คือ กรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ดังปรากฏอยู่ในทุกวันนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิโครงสร้างสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 ข)

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ โดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครองและส่งเสริมพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแล รักษา จัดการศาสนาสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุนส่งเสริม พัฒนาบุคลากรทางศาสนา โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546 ค, หน้า 15)

(1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการคณะสงฆ์ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการศึกษาพระพุทธศาสนา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(2) รับสนองงาน ประสานงาน และถวายการสนับสนุนกิจการและการบริหาร การปกครองคณะสงฆ์

(3) เสนอแนะทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(4) ส่งเสริม ดูแล รักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา

(5) ดูแลรักษา และจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(6) พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

(7) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ

มอบหมาย

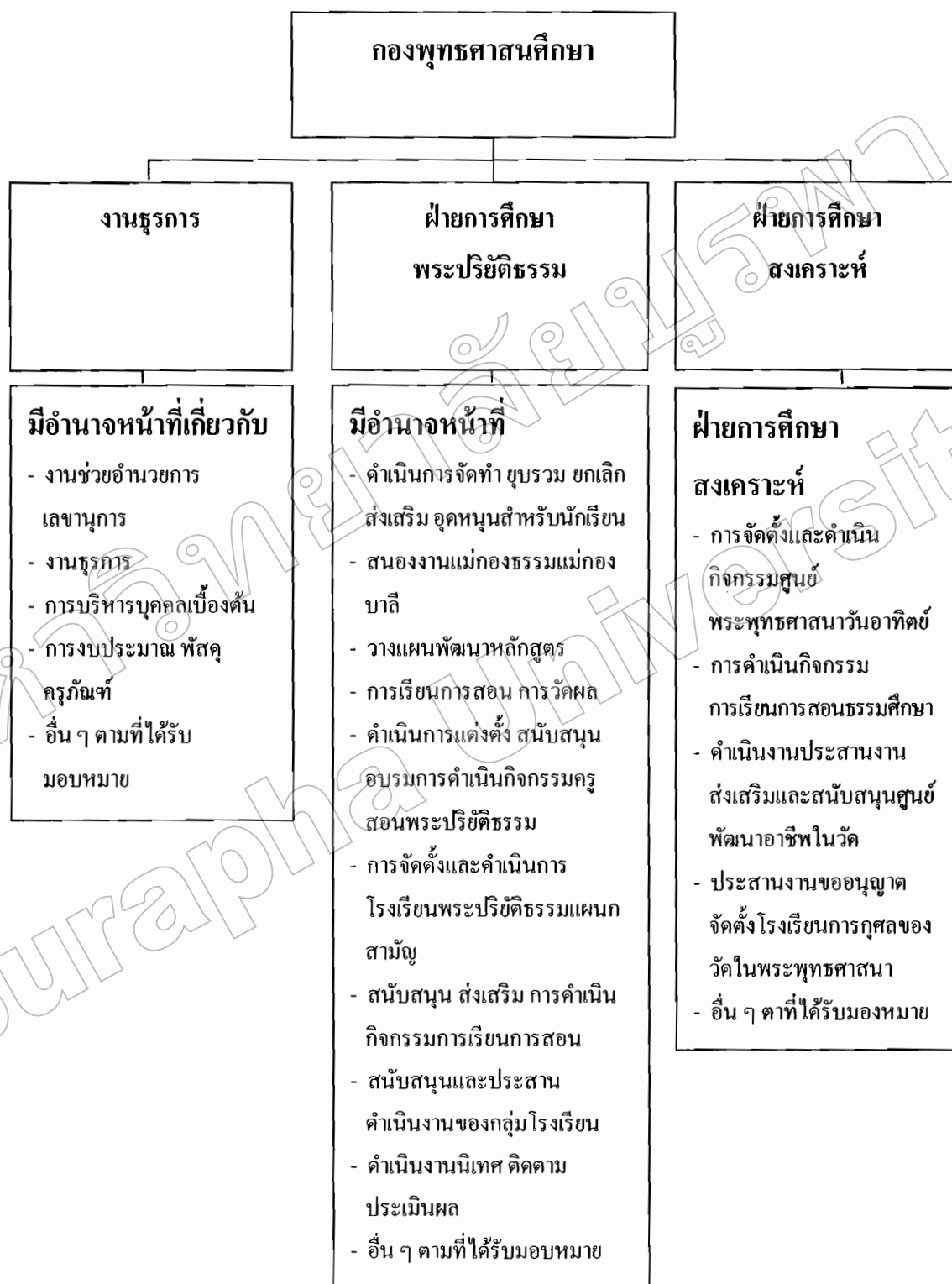
(8) ทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

(9) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือ

นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

กองพุทธศาสนศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของกองพุทธศาสนศึกษาในการกำกับดูแล ให้การช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเช่น ดำเนินการจัดตั้ง ยุบรวม ยกเลิก ส่งเสริม อุดหนุนงบประมาณ วางแผนพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน ตรวจสอบ และควบคุม ดูแลมาตรฐานการดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาการประสานงานการดำเนินงานกับกลุ่มโรงเรียนเป็นต้น ดังปรากฏในแผนภูมินี้

ภาพที่ 4 แผนภูมิกองพุทธศาสนศึกษา (กองพุทธศาสนศึกษา, 2547, หน้า 17)

คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นประธานกรรมการ รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนแม่กองธรรมสนามหลวง ผู้แทนแม่กองบาลีสนามหลวง ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผู้แทนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนกรมวิชาการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู ผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจำนวนไม่เกิน 5 รูป/คน เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการที่เป็นผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มาจากการคัดเลือกของผู้แทนกลุ่มโรงเรียนให้เป็นคณะกรรมการคราวละ 4 ปี กรรมการดังกล่าวอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ไม่เกิน 2 วาระ

คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. กำหนดมาตรฐานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดตั้งขยายหรือยุบเลิกโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
4. กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
5. กำหนดตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา และอัตราครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
6. ควบคุมดูแลจัดการศึกษาให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลักและป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากหลักธรรมวินัยในพระไตรปิฎก
7. ให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการศึกษา
8. พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของผู้รับใบอนุญาต, ผู้จัดการ, ครูใหญ่, อาจารย์ใหญ่, ผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยครูใหญ่, ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, ครูและบุคลากรทางการศึกษา
9. ตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตลอดจนหลักฐานเอกสารต่างๆทุกประเภท ถ้าปรากฏมีความบกพร่องให้พิจารณาเสนอสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อขอความเห็นชอบจากประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีอำนาจส่งยุบเลิกโรงเรียนได้

10. วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

11. ออกระเบียบ คำสั่ง ประกาศเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

12. แต่งตั้งคณะกรรมการและประธานกลุ่มโรงเรียนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามอบหมาย

โดยให้กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด

สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดในฐานะตัวแทนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในส่วนภูมิภาค ทำหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุก ๆ แผนก รวมทั้งแผนกสามัญศึกษาภายในจังหวัด ในการดูแลการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้กับสำนักงานพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดูแลโรงเรียน เว้นแต่ในกรณีเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะทำหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้สำนักงานพุทธศาสนาจังหวัดยังทำหน้าที่จัดแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัดอีกด้วย

สถานภาพของโรงเรียน

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรม ควบคู่กับวิชาสามัญศึกษา เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับพระภิกษุและสามเณร โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าหมายในการรับเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาหรือยากจน โดยเข้ามาบรรพชาเป็นสามเณรแล้วให้ศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม – บาติ ควบคู่ไปกับการศึกษาวิชาสามัญ โดยมีจุดเน้นให้คุณธรรมนำความรู้ ผลิตพุทธศาสนทายาทเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนประจำ ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2514 ในส่วนของการอนุญาตจัดตั้งแต่เดิมโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นภายใต้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยผ่านการพิจารณาของกระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนาเป็นผู้ออกใบอนุญาตสถานภาพมีลักษณะเหมือนโรงเรียนเอกชน ครูและบุคลากรเป็นลูกจ้างของโรงเรียน กรมการศาสนาเป็นผู้อุดหนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัว ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติ ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 และมีกฎกระทรวงแบ่ง

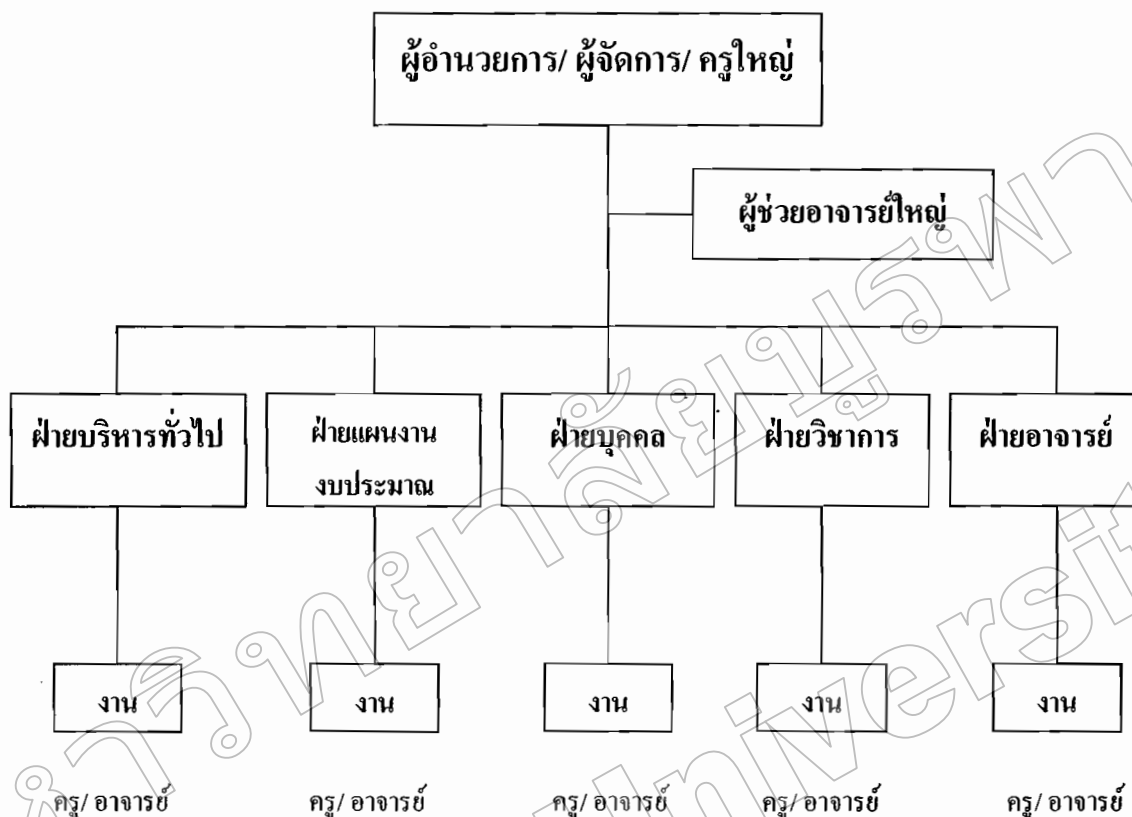
ส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนดังกล่าวได้ขึ้นตรงต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2546

สถานภาพบุคลากร

การรับรองสถานภาพครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เป็นพนักงานศาสนการด้านการศึกษา ขณะนี้อยู่ในช่วงการร่างประกาศมหาเถรสมาคมว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ การจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แม้ร่างประกาศดังกล่าวจะยังไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม แต่ขณะนี้ถือว่าครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีสถานภาพองค์กรที่เกี่ยวกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา(สกสค.) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา รับรองแล้ว จะทำให้ครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถเข้ารับสวัสดิการต่าง ๆ ขององค์กรเหล่านี้ได้

โครงสร้างการบริหาร

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีโครงสร้างการบริหารคล้ายกันกับโรงเรียนสามัญทั่วไปต่างเพียงรูปแบบเพราะแต่ละโรงเรียนมีรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกันออกไป อาจเป็นเพราะว่าข้อจำกัดด้านขนาดหรือด้านบุคลากรขององค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่โครงสร้างการบริหารจึงมีความสำคัญในการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนนั้น ๆ ซึ่งหากโรงเรียนใดมีโครงสร้างที่ชัดเจนสามารถช่วยลดปัญหาอุปสรรคในการทำงานลงไปได้ เนื่องจากการทำงานต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อแต่งตั้งมอบหมายสอดคล้องกับความถนัดของบุคคล การมีสายงานของการทำงานตั้งแต่ผู้บังคับบัญชาลงไปถึงผู้ปฏิบัติงานที่ชัดเจนย่อมส่งผลให้การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้โครงสร้างการบริหารบังคับบัญชาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในปัจจุบันจึงมีลักษณะดังนี้

ภาพที่ 5 แผนภูมิโครงสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (โรงเรียนพระปริยัติธรรม
วัดธรรมมงคล, 2549, หน้า 4 อ้างถึงใน พระมหาไพฑูรย์ อินวันนา, 2552, หน้า 30)

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญนั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารจัดการงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานธุรการ 3) งานบริหารทั่วไป และ 4) งานอื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2) โดยเฉพาะการบริหารนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร การควบคุมดูแลและการติดตามประเมินผลโดยอาศัยทรัพยากร ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้นเพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา บริหารภายใต้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2546 โดยมีเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายให้เป็นผู้จัดการ และมีพระภิกษุที่มีพรรษา 5 พรรษาขึ้นไป มีวุฒิเปรียญธรรมไม่น้อยกว่า 3 ประโยค หรือปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต หรือ

ปริญญาด้านศาสนศาสตร์บัณฑิตหรือปริญญาตรีทางการศึกษาหรือสาขาอื่นแต่ต้องมีวิชาชีพครู เป็นผู้อำนวยการ

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2554, คำนำ) ได้มีการดำเนินการและบริหารจัดการภายใต้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง นโยบายและแนวปฏิบัติต่าง ๆ โดยจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับการบริหาร โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญครอบคลุมกลไกการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป

การบริหารงานภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้จำแนกการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

การบริหารวิชาการ

ความหมายการบริหารวิชาการ

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2541, หน้า 2) ได้ให้ความหมายการบริหารวิชาการไว้ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
2. การบริหารวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน
3. การบริหารวิชาการ หมายถึง ศิลปะในการดำเนินกิจกรรมพัฒนา หรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ หมายถึงการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 63) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพที่สุด

ความสำคัญการบริหารวิชาการ

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 34) กล่าวว่า การบริหารวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2541, หน้า 4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งและจัดว่าเป็นงานหลักในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคนให้สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวมันทันโลก สามารถปรับตัวอยู่ได้อย่างมีความสุข

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการบริหารวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียน และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

อ้อยทิพย์ สุทธิเทพ (2543, หน้า 27) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ มีความสำคัญและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาในโรงเรียน เป็นงานหลักของผู้บริหารที่ต้องให้ความสนใจและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กมล ภูประเสริฐ (2545, หน้า 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวัง ประกอบด้วยงานหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น งานเกี่ยวกับการเรียนการสอน งานเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล การเรียนตามสภาพจริง ไม่นับการใช้อุปกรณ์เพียงอย่างเดียว

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2554, หน้า 5) กล่าวว่า งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุป ความสำคัญการบริหารวิชาการในโรงเรียน เป็นหัวใจของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่ผู้เรียนที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมาย

ของหลักสูตรและเป้าหมายของนโยบายหน่วยงานต้นสังกัด และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข (เพิ่มเติม) พ.ศ. 2553

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ

กมล ภู่อะเสริฐ (2545, หน้า 9) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายใน
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546 ค, หน้า 20) จำแนกขอบข่ายการบริหาร วิชาการและลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 15 ประการ คือ

1. การวางแผนการบริหารวิชาการ
2. การวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
5. การพัฒนาคุณภาพครู
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การจัดหาสื่อ เอกสารและสิ่งพิมพ์
9. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
10. การนิเทศการศึกษา
11. การแนะแนวการศึกษา
12. การทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
13. การเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการแก่บุคคลรอบรั้วองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

14. การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยและสถาบันอื่น

15. การติดตาม ตรวจสอบ วัดผล ประเมินผลการบริหารงานวิชาการการนำผล
การประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) จำแนกขอบข่ายการบริหารวิชาการและลักษณะ
ของงานที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 9 ประการคือ

1. การทำแผนบริหารวิชาการ
2. การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ
3. การจัดกลุ่มการเรียนรู้
4. การจัดตารางสอน
5. การจัดครูสอนแทน
6. การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน
7. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
8. การจัดกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
9. การวัดผลประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) ได้จำแนกขอบข่ายของงานวิชาการ ซึ่ง
ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 5 (2554, หน้า 5) จำแนกขอบข่าย
การบริหารวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 12 ประการ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุป ขอบข่ายการบริหารวิชาการ หมายถึง การวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน องค์กร การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดกิจกรรม สร้างเสริมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ การจัดหาสื่อ เอกสาร และสิ่งพิมพ์และการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

การบริหารงบประมาณ

ความหมายการบริหารงบประมาณ

สุทธิ ทองประเสริฐ (2533, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน การจัดเตรียมใบเสร็จเงิน การเก็บหลักฐานการเงิน การรับเงินการดูแลรักษาเงินสดให้ถูกต้องเพื่อส่งมอบกรรมการเก็บรักษาเงิน การตรวจสอบใบสำคัญและหลักฐานรับจ่ายเงินทุกประเภท

ไตรณรงค์ สัจพันธ์ (2543, หน้า 251) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การวางแผนการเงิน การทำบัญชี การรับ การเบิกจ่าย การควบคุมเกี่ยวกับการเงิน ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน

เสนห์ เจริญศักดิ์ (2547, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำและเสนองบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สรุป ความหมายการบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการวางแผนการรับ การเก็บรักษา และการจัดทำเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินของโรงเรียน ดำเนินไปด้วย ความถูกต้องเรียบร้อย ตามระเบียบและแนวปฏิบัติของทางราชการอย่างครบถ้วน ตลอดจน ทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงานให้บรรลุตามแผนที่กำหนดไว้

ความสำคัญการบริหารงบประมาณ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527, หน้า 97) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการบริหาร การเงินและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ได้เงินมาใช้จ่าย การวางแผนเกี่ยวกับการเงิน การจ่ายและ การควบคุมเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามระเบียบและหลักเกณฑ์

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2554, หน้า 317) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณของโรงเรียนมุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน รวมทั้งจัดหารายได้จังกบริการมาใช้ บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

สรุป ความสำคัญการบริหารงบประมาณในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันกับการจัด การศึกษาในสถานศึกษา เพราะการบริหารงานงบประมาณเป็นตัวช่วยในการปรับปรุงพัฒนาการ เรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียนและทั้งเป็นตัวชี้ให้เห็นถึง มาตรฐานและคุณภาพของการจัดการศึกษาด้วย

ขอบข่ายการบริหารงบประมาณ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546 ค, หน้า 21-22) จำแนกขอบข่ายการบริหาร งบประมาณที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 8 ประการคือ

1. การวางแผนบริหารงบประมาณ
2. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
3. การจัดสรรงบประมาณ
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การทำหลักฐานเบิกจ่ายเงิน
6. การบริหารพัสดุ
7. การติดตาม ตรวจสอบ การวัดผลประเมินผลการบริหารงบประมาณ
8. การนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) จำแนกขอบข่ายการบริหารงบประมาณที่ต้อง ปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 10 ประการคือ

1. การวางแผนบริหารงบประมาณ
2. การทำแผนเสนอของบประมาณ
3. ทำหลักฐานการเงินและบัญชี
4. การรับเงิน
5. การเบิกจ่ายเงิน
6. การจัดซื้อ จัดจ้าง
7. การทำบัญชีและทะเบียนพัสดุ
8. บำรุงรักษาและปรับปรุงพัสดุ
9. การระดมทรัพยากร
10. การวัดผล ประเมินผล

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 5 (2554, หน้า 5) จำแนก
 ขอบข่ายการบริหารงบประมาณที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 7
 ประการคือ

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สรุป ขอบข่ายการบริหารงบประมาณส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกันซึ่ง
 ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนงบประมาณ การระดมทรัพยากร การทำ
 หลักฐานเบิกจ่ายเงิน การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง การทำบัญชีและทะเบียน
 พสดุ การบำรุงรักษาและปรับปรุงพัสดุ การจัดสรรงบประมาณ เงินสวัสดิการและค่าตอบแทน
 การลงทุนเพื่อการศึกษา การควบคุมงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน
 ผลการใช้เงิน ผลการดำเนินงานและการนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

การบริหารบุคลากร

ความหมายการบริหารบุคลากร

ธงชัย สันติวงษ์ (2542, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลไว้ว่า ภารกิจ
 ของผู้บริหารทุกคนที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร เพื่อให้ปัจจัยด้านบุคคลของ

องค์การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ

เกรียงศักดิ์ เจียวยิง (2543, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลเป็นชุดของหน้าที่หรือกิจกรรม ได้แก่ การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรม การบริหารค่าจ้างเงินเดือน เป็นต้น ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ หรือความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ทั้งหมดขององค์การค่อนข้างน้อย

พระเทพวรมุนี (2548, หน้า 45-48) ได้สรุปไว้ในธรรมกับการพัฒนาสังคมเกี่ยวกับการบริหารบุคคลไว้ว่า การบริหารที่ดีต้องเป็นนักปกครองที่ดี เพราะนักปกครองที่ดีนั้นมีทั้งประเภทที่ดีและไม่ดี นักปกครองที่ดีจะต้องมี 1) ความรู้สมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ 2) ความสามารถสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ และ 3) ความประพฤติและปฏิบัติชอบ ซึ่งตรงกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในอุปัชฌาย 3 อย่าง คือ 1) อุตตารูป โดย ถือนตนเป็นใหญ่หรือปรารถนเป็นใหญ่ 2) โลการูป โดย ถือนโลกเป็นใหญ่หรือถือน้อยส่วนมาก และ 3) ธัมมารูป โดย ถือนธรรมเป็นใหญ่หรือความถูกต้องเป็นหลัก การบริหารบุคคลก็เช่นเดียวกัน ต้องดูลักษณะความรู้ความสามารถของบุคคลนั้น จึงจะทำให้ทำงานสำเร็จได้ด้วยดี

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2554, หน้า 395) กล่าวว่า การบริหารบุคลากรเป็นการใช้คนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ให้ทำงานอย่างได้ผลดีที่สุด สั้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุข เกิดความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สรุป ความหมายการบริหารบุคลากร คือการใช้คนที่เป็บุคลากรในองค์กร ให้ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข สั้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดสรรหาบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน การพัฒนา การบำรุงขวัญกำลังใจ จนกระทั่งพ้นจากองค์กรหรือหน่วยงาน

ความสำคัญการบริหารบุคลากร

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532, หน้า 82) กล่าวว่า การบริหารบุคลากร เป็นการใช้ปัจจัยต่าง ๆ ในการบริหารไม่ว่าจะเป็น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคการจัดการ หรือเครื่องจักรกลก็ตามคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด เพราะปัจจัยอื่น ๆ จะดำเนินไปได้ด้วยดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับคนทั้งสิ้น ถ้าจัดสรรหาบุคลากรที่ไม่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน ผลของงานก็ไม่สำเร็จเท่าที่ควร

พะยอม วงศ์สารศรี (2541, หน้า 6) ได้กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ได้ก่อให้เกิดความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์การเจริญเติบโต เพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับแผนกต่าง ๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเข้ามาทำงานในองค์กร

2. ช่วยให้ผู้คนที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตต่อองค์กร

3. ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ ถ้าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ย่อมไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างองค์กรและผู้ปฏิบัติงาน ทำให้สภาพสังคมโดยรวมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน

เสนาะ ดิเฮอร์ (2542, หน้า 15-18) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคลากรไว้ว่า ความจำเป็นที่ต้องมีการบริหารงานบุคคลเพราะว่า

1. มีการแข่งขันกันมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในสังคมเศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของลูกจ้างและนายจ้าง
2. เกิดจากกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของรัฐ
3. ความซับซ้อนทางเทคโนโลยีและระบบการบริหารงานสมัยใหม่
4. พลังของสภาพแรงงานเมื่ออำนาจของรัฐเข้ามาแทรกแซงกิจกรรมของธุรกิจผู้ใช้แรงงานก็รวมพลังเพื่อต่อรองกับฝ่ายนายจ้าง
5. องค์กรมีความซับซ้อนมากขึ้น
6. บทบาทของฝ่ายบริหารเปลี่ยนไปจากเดิม
7. ความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์มีมากขึ้น

สรุป การบริหารบุคลากร จะเจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพ คุณภาพ และความรู้ความสามารถของบุคลากรในองค์กร การศึกษาทั้งนั้น หากบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานในองค์กรการศึกษามีประสิทธิภาพแล้ว ปัญหาอื่น ๆ แทบจะหมดไป สภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นๆ ไม่ว่าปัญหาด้านคนทำงาน บุคลากรทำงานไม่มีประสิทธิภาพ มีการนัดหยุดงานต่าง ๆ ล้วนแต่มีสาเหตุมาจากคนทั้งนั้น

ขอบข่ายการบริหารบุคลากร

ศรีธร สุวรรณ (2541, หน้า 25) จำแนกขอบข่ายการบริหารบุคลากรที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 8 ประการคือ

1. การวางแผนกำลังคนหรือการจัดอัตรากำลังคน
2. การรับบุคลากรเข้าทำงานเมื่อโรงเรียนมีตำแหน่ง

3. การคัดเลือกบุคลากร
4. การนำบุคลากรเข้าสู่งาน
5. การพัฒนาบุคลากร
6. การประเมินบุคลากร
7. การตอบแทนบุคลากรในรูปของเงินเดือน ค่าจ้าง ฯลฯ
8. การสร้างสภาพความมั่นคงในการทำงาน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546 ก, หน้า 23 - 24) จำแนกขอบข่ายการบริหารบุคลากร สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 7 ประการคือ

1. การวางแผนบริหารบุคคล
2. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
3. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
4. การมีวินัยและการรักษาวินัย
5. การสร้างขวัญและให้กำลังใจ
6. การประเมินผลและวัดผลการบริหารบุคลากร
7. การนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงบุคลากร

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) จำแนกขอบข่ายการบริหารบุคลากรที่ต้องปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 7 ประการคือ

1. การทำแผนบริหารบุคลากร
2. การพัฒนาบุคลากร
3. การจัดสรรหาบุคลากร
4. การสร้างขวัญและให้กำลังใจ
5. การมอบหมายงานตามความสามารถ
6. การถอดถอนและบรรจุแต่งตั้ง
7. ติดตามตรวจสอบและประเมินผล

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 5 (2554, หน้า 5) จำแนกขอบข่ายการบริหารบุคลากร สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 5 ประการคือ

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย

5. การออกจากราชการ

สรุป ขอบข่ายการบริหารบุคลากร คือ การวางแผนบริหารบุคคล การวางแผนอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การคัดเลือกบุคลากร การนำบุคลากรเข้าสู่งาน การจัดเงินเดือน ค่าตอบแทน การจัดสวัสดิการ การสร้างสภาพความมั่นคงในการทำงาน การพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การมอบหมายงานตามความสามารถ การบำรุงขวัญกำลังใจ การควบคุมดูแล การมีวินัยและการรักษาวินัยและการติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการปฏิบัติงาน

การบริหารงานทั่วไป

ความหมายการบริหารงานทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป เป็นการวางแผน บริหารงานทั่วไป การดำเนินงานธุรการ การเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้าน วิชาการ งานประมาณ บุคลากร การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโน นักเรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และ ตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ประสานงานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและ หน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น ๆ การติดตาม ตรวจสอบ วัดผล ประเมินผลการบริหารงานทั่วไป การนำผลการประเมิน มาพัฒนาและปรับปรุง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 64) และ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 ก, หน้า 57) ให้ความหมายการบริหารงานทั่วไปว่าเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุน ให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้

เสนอห์ เจริญศักดิ์ (2547, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงาน ธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม การจัดทำสำมะโนครัวผู้เรียน การรับนักเรียน งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา งานบริการสาธารณะ

สรุป ความหมายการบริหารงานทั่วไป คือการบริหารกิจกรรมทุกชนิดหรือทุก ๆ ด้าน ในสถานศึกษาหรือโรงเรียนและเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและ

มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เหมาะสมกับอัตภาพและสถานะภาพความเป็นอยู่ และสามารถช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ตลอดจนสังคมได้

ความสำคัญการบริหารงานทั่วไป

ฉัตรชัย อรรถนันท์ (2524, หน้า 14) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางและมีความสำคัญมากต่อหน่วยงานการศึกษาหรือโรงเรียน เปรียบเสมือนเป็นหัวใจของโรงเรียนทีเดียว เพราะการบริหารงานทั่วไปทุก ๆ ด้าน เป็นการตอบสนองความต้องการของครูและนักเรียนที่ทำการเรียนการสอนในโรงเรียนทั้งนั้น จุดมุ่งหมายของการบริหารทั่วไป ก็เพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีหรือวิชาการที่ทันสมัย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ คุณคุณธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น การบริหารงานทั่วไป จะได้ผลดีมีประสิทธิภาพประการใดนั้น ก็ต่อเมื่อผู้บริหารและครูอาจารย์ให้ความสำคัญแก่การบริหารงานทั่วไปและเข้าใจในขอบข่ายของการบริหารงานทั่วไป ตระหนักถึงหน้าที่ของการบริหารงานทั่วไปในโรงเรียนอย่างถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 44-65) กล่าวว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทและหลักการในการประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุป ความสำคัญการบริหารงานทั่วไป มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับการบริหารงานทุก ๆ ด้าน ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน ให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของนโยบายหน่วยงานการศึกษา ทั้งเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานและคุณภาพของการจัดการศึกษา

ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546 ค, หน้า 24 - 25) จำแนกขอบข่ายการบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 15 ประการคือ

1. การวางแผนบริหารงานทั่วไป
2. การดำเนินงานธุรการ
3. การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

4. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนางานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
8. การจัดทำสำมะโนนักเรียน
9. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
10. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
11. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษานอกระบบ ชุมชน องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่น

12. งานบริการสาธารณะและการอำนวยความสะดวก
 13. การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน
 14. การติดตาม ตรวจสอบ วัดผล ประเมินผลการบริหารงานทั่วไป
 15. การนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) จำแนกขอบข่ายการบริหารทั่วไปที่ต้องปฏิบัติใน

โรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 13 ประการคือ

1. การกำหนดนโยบายและเป้าหมายโรงเรียน
2. การจัดองค์กร
3. กำหนดหน้าที่รับผิดชอบ
4. การดำเนินการ
5. การพัฒนาระบบสารสนเทศ
6. การดูแลอาคารสถานที่
7. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษา ในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
8. การส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน
9. การทำทะเบียนนักเรียน
10. การประชาสัมพันธ์
11. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
12. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน
13. การประเมินผลงานการบริหารงานทั่วไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 64) และ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 ก, หน้า 57) กล่าวว่า ขอบข่ายของงานบริหารทั่วไปมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาทุกระดับทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่น

กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 5 (2554, หน้า 5) จำแนกขอบข่าย การบริหารงานทั่วไป สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ 19 ประการคือ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุป ขอบข่ายการบริหารงานทั่วไปในโรงเรียน ตามที่นักการศึกษาและนักบริหาร การศึกษาจำแนกไว้นั้นคือ การวางแผนบริหารงานทั่วไป การดำเนินธุรการ การประสานงานกับเขต พื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน การพัฒนาระบบและ

เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การพัฒนาอาคารสถานที่ การจัดทำสำมะโนนักเรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษาแก่ชุมชน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม การติดตาม ตรวจสอบ วัดผล ประเมินผล การบริหารงานทั่วไป การนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุง

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

แนวทางการบริหารงานของสถานศึกษา กำหนดโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแนวทางในการบริหารสถานศึกษานั้น พรชัย ภาพันท์ (2547, หน้า 41-43) ได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อสนองการปฏิรูประบบราชการ ให้ประชาชนพึงพอใจในบริการของรัฐมากขึ้น และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยหลักธรรมาภิบาลมี 6 ประการ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า

โรงเรียนสามารถนำหลักธรรมาภิบาลไปบูรณาการเข้ากับการดำเนินการด้านต่าง ๆ เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษาคือ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 17) ได้ประมวลสรุปลักษณะเด่นในการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษาของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 ไว้ประกอบการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1. เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม/ การบริหารโดยองค์คณะบุคคล
 - 1.1 ส่วนกลาง ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอุดมศึกษาและคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 - 1.2 ส่วนท้องถิ่น ได้แก่ คณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา

2. เป็นการบริหารที่เน้นการดำเนินการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ให้ทุกคน ทุกฝ่าย ทุกองค์กรมีส่วนร่วม มีหลักการ แนวทาง รูปแบบที่ชัดเจนและเน้นการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี

3. เป็นการบริหารที่ใช้บุคลากรมืออาชีพ (Professional) มีลักษณะเฉพาะ เช่น มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำ และมีมนุษยสัมพันธ์ดี เป็นต้น ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและพัฒนาตนเอง อยู่เสมอโดยมีสำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นเครื่องกระตุ้นการพัฒนา

4. เป็นการบริหารที่ต้องมีการตรวจสอบและประเมินตามมาตรฐาน ภายในโดยหน่วยงานและภายนอกโดยสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

5. เป็นการบริหารที่เน้นเป็นพิเศษที่สถานศึกษา/ โรงเรียน โดยใช้การกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน คือ บริหารทั่วไป บริหารงบประมาณ บุคลากรและวิชาการ และเน้น SBM (การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School-Based Management)

6. เป็นการบริหารที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่ระดับท้องถิ่น ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

7. เป็นการบริหารที่อาศัยองค์กรวิชาชีพ คือ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา และองค์กรกลางบริหารงานบุคคล

8. เน้นคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพมากขึ้น

9. เป็นการบริหารที่เน้นความทัดเทียมกันในด้านปริมาณ (ประชากร จำนวน โรงเรียน ภูมิประเทศ การคมนาคม) และในด้านงบประมาณ (ค่าใช้จ่ายรายหัว)

10. เป็นการบริหารที่ต้องประกันคุณภาพให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 อ้างถึงใน ชีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 96-127) ได้เสนอแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในเรื่อง หลักการ แนวคิด ขอบข่ายภารกิจและบทบาทหน้าที่ ตามแนวการกระจายอำนาจการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักในสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัด คุณภาพการจัดการ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทุกระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

5. มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัด และพัฒนาการศึกษา

ขอบข่ายภารกิจ

พรชัย ภาพันธ์ (2547, หน้า 41) และธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 96) ได้เสนอขอบข่าย ภารกิจด้านวิชาการไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
5. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ขอบข่ายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชนและสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา นิเทศเพื่อการพัฒนาการใช้หลักสูตรภายใน สถานศึกษา ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้เขตพื้นที่ การศึกษารับทราบ

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมทั้งด้านเวลาสาระการเรียนรู้และผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่ง การเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ ใช้การแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้และ ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา วัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ เทียบโอนผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้น และจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล มีการเทียบโอนผลการเรียนโดยคณะกรรมการ จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาระดับสถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมให้มีระบบการประกันคุณภาพในระดับหน่วยงานภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา และปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิต พัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการศึกษา จัดหา จัดทำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาให้กับครูและนักเรียนอย่างเพียงพอและหลากหลาย การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียง และสอดคล้องกับการจัด กระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนา ผู้เรียน หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน และรวบรวมและ เผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา

7. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ดำเนินการเสริมความรู้และ ประสบการณ์ให้กับชุมชน โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนสามารถเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและ สถาบันทางสังคมอื่น และสนับสนุนและช่วยเหลือให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างชุมชน โดยร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ

(ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 96-100)

การบริหารงานงบประมาณ

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียน ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน และจัดสรรเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษตามความจำเป็น

2. มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณ โดยให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

3. ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นวงเงินรวมแก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

4. มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน คือ

- 4.1 การวางแผนงบประมาณ
- 4.2 การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์
- 4.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ
- 4.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ
- 4.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- 4.6 การบริหารสินทรัพย์
- 4.7 การตรวจสอบภายใน

5. มุ่งส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคมมาใช้เพื่อการจัดและพัฒนาศึกษา

ขอบข่ายภารกิจ

พรชัย ภาพันธ์ (2547, หน้า 42) และธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 100) ได้เสนอขอบข่ายภารกิจด้านงบประมาณไว้ ดังนี้

1. การจัดตั้งงบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
 - การจัดสรรงบประมาณ

- การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
 - การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - การรายงานผล
3. การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
- การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ
 - การตรวจสอบติดตามการใช้ผลผลิต
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ทุนการศึกษา
 - กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
 - การจัดการทรัพยากร
 - ส่งเสริมการบริหารการจัดการรายได้และผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย
5. การบริหารการเงิน
- การเบิกเงินจากคลัง
 - การรับเงิน
 - การเก็บรักษาเงิน
 - การจ่ายเงิน
 - การนำส่งเงิน
6. การบริหารบัญชี
- การจัดทำบัญชีการเงิน
 - การจัดทำทะเบียนทางการเงิน
 - การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
- การวางแผนจัดหาพัสดุ
 - การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ
 - การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - การจัดหาพัสดุ
 - การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
 - การจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์

ขอบข่ายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1. การจัดตั้งงบประมาณ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศและดัชนีชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ ด้านงบประมาณของสถานศึกษา วิเคราะห์แผนกลยุทธ์ โดยพิจารณาแผนงาน งาน/ โครงการของ ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดตั้งเป็นแผนงบประมาณของสถานศึกษา จัดทำแผนงบประมาณตาม แผนงาน/ โครงการให้มีความเชื่อมโยงกับดัชนีชี้วัดผลผลิตและผลลัพธ์ของสถานศึกษาและของเขต พื้นที่การศึกษา วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของแผนงาน/ โครงการ และจัดตั้งงบประมาณ ของสถานศึกษาเพื่อเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา จัดทำคำขอตั้ง งบประมาณของสถานศึกษาเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และทำข้อตกลงบริการสาธารณะ โดยมีเป้าหมายการให้บริการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยผ่านความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษา

2. การจัดสรรงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ จัดสรรงบประมาณที่ได้รับกับ หน่วยงานภายในสถานศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาประจำปี โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษา การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ การ โอนและการเปลี่ยนแปลง งบประมาณ โอนเงินงบประมาณวงเงินรวมต่างประเภทงบรายจ่ายของแต่ละแผนงาน งาน/ โครงการ และการรายงานผล รายงานผลการดำเนินงาน ผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปี โดยแสดงรายละเอียด ผลผลิตและผลลัพธ์ของแผนงาน งาน/ โครงการตามแผนที่กำหนดไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ และการตรวจสอบติดตามการใช้ผลผลิต

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษา กองทุนกู้ยืมเพื่อ การศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา จัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาให้ สอดคล้อง และเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดการทรัพยากร การส่งเสริม การบริหารการจัดหารายได้และผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดหารายได้และ ผลประโยชน์และบริหารจัดการตามแนวทางของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

5. การบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง ยื่นเรื่องขอเบิกเงินพร้อมหลักฐานสำหรับ รายการที่มีได้จัดสรรและกำหนดให้เบิกเป็นเงินก้อน เช่น เงินสวัสดิการเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร ให้เขตพื้นที่การศึกษา เว้นแต่กรณีการขอเบิกเงินสำหรับเงินงบประมาณที่จัดสรรและกำหนดให้เบิก เป็นวงเงินรวมไม่ต้องยื่นเรื่องให้เขตพื้นที่การศึกษา การรับเงิน รับเงินและออกใช้เสร็จรับเงินใน ส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา การเก็บรักษาเงิน เก็บรักษาเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ

สถานศึกษา การจ่ายเงิน และการนำส่งเงิน นำส่งเงินที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ โดยนำส่งคลังโดยตรง หรือนำส่งคลังผ่านธนาคาร

6. การบริหารการบัญชี การจัดทำบัญชีการเงิน จัดทำบัญชีเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ของสถานศึกษา การจัดทำทะเบียนเฉพาะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา การจัดทำรายงาน การเงินและงบการเงิน จัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงินส่งเขตพื้นที่การศึกษาและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเปิดเผยต่อสาธารณชน และการจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน จัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ขึ้นใช้เอง เว้นแต่เป็นแบบพิมพ์กลางที่เขตพื้นที่ การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อจำหน่าย จ่ายแจก

7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การวางแผนจัดหาพัสดุ วางแผนจัดหาพัสดุปีปัจจุบัน และล่วงหน้า 3 ปี เฉพาะส่วนที่จะจัดหาเองหรือที่จะร่วมมือกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานอื่นจัดหา การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ กำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ เว้นแต่กรณีที่มีรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะเป็นมาตรฐานอยู่แล้ว การพัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการจัดทำและ จัดหาพัสดุในระดับสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ จัดหาพัสดุด้วยเงินงบประมาณและเงินนอก งบประมาณของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาดำเนินการเองหรือร่วมกับสถานศึกษาอื่นหรือ หน่วยงานอื่นจัดหาตามแผนการจัดหาพัสดุประจำปี การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ ควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุในส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาตามที่ระเบียบ กฎหมายกำหนด และการจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์ จัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์ ในส่วนที่อยู่ใน ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ฯ (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 102-108)

การบริหารงานบุคคล

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักการบริหารเพื่อให้เกิดพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
2. ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและ

สถานศึกษาดำเนินนโยบาย กฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่กำหนด

3. ยึดหลักธรรมาภิบาล

ขอบข่ายภารกิจ

พรชัย ภาพันธ์ (2547, หน้า 42) กล่าวว่า การบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจ สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ขอบข่ายภารกิจการบริหารบุคคลประกอบด้วย

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

สอดคล้องกับ ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 108-109) ได้เสนอขอบข่ายภารกิจด้านงานบุคคลไว้ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
3. การกระจายอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 4.1 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 4.2 การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การเตรียมความพร้อม พัฒนาอย่างเข้ม
5. การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 5.1 การย้ายข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา
 - 5.2 การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาดังเขตพื้นที่การศึกษา
6. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ
7. เงินเดือนและค่าตอบแทน
8. การเลื่อนขั้นเงินเดือน
9. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
10. การลาศึกษาต่อ
11. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
12. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
13. มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
14. การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
15. การดำเนินการทางวินัย การลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 15.1 การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง
 - 15.2 การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง

16. การส่งพักราชการ การส่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
17. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
18. การอุทธรณ์
19. การร้องทุกข์
20. การออกจากราชการ
21. การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
22. งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
23. งานยกเว้นคุณสมบัติ
24. งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
25. งานเลขานุการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

ขอบข่ายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1. การวางแผนอัตรากำลัง ประเมินความต้องการอัตรากำลัง จัดทำแผนอัตรากำลังของสถานศึกษาและเสนอแผนอัตรากำลังของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา
2. การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สํารวจและรวบรวมข้อมูล การขอปรับปรุงกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา รวบรวมคำขอและผลการการขอเลื่อนวิทยฐานะเสนอไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขอกำหนดตำแหน่งเพิ่มเติมและเสนอขออนุมัติติดโอนตำแหน่งและอัตราเงินเดือน เสนอขอเปลี่ยนแปลงการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และตามที่ได้รับมอบหมาย
3. การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รวบรวมและรายงานข้อมูลข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาต่อเขตพื้นที่การศึกษา
4. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง เสนอความต้องการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อเขต ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณี ที่ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบหรือมอบหมาย และดำเนินการสรรหาและจัดจ้างบุคคล เพื่อปฏิบัติงานในตำแหน่งอัตราจ้างประจำหรืออัตราจ้างชั่วคราว
5. การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อม การพัฒนาอย่างเข้ม แข็งการะงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพและเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานให้แก่

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ดำเนินการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการสำหรับบุคลากรทางการศึกษา หรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มสำหรับผู้ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่ง “ครูผู้ช่วย” ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามเงื่อนไขที่ได้แจ้งให้ทราบตามข้อ 1 (อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง) รายงานผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มแล้วแต่กรณีต่อเขตพื้นที่การศึกษา และดำเนินการแต่งตั้งหรือส่งให้พ้นจากสภาพการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเมื่อได้รับอนุมัติจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา

6. การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและเหตุผลความจำเป็นในการขอย้ายไปยังเขตพื้นที่การศึกษาดั้งเดิมและเขตพื้นที่การศึกษาที่ประสงค์จะขอย้ายไป

7. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ ตรวจสอบคำขอเปลี่ยนสถานภาพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความประสงค์จะขอเปลี่ยนตำแหน่ง หน้าที่ และเสนอต่อเขตพื้นที่การศึกษา เสนอแนะให้ความเห็นชอบในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขอเปลี่ยนแปลงตำแหน่งมาดำรงตำแหน่งในสถานศึกษานั้น ๆ และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

8. เงินเดือนและค่าตอบแทน อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนให้เป็นไปตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเป็นไปตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

9. การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือนปกติ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ กรณีถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

10. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนที่กำหนด และสร้างและพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่าย ในการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

11. การลาศึกษาต่อ อนุญาตหรือเสนอขออนุญาตการลาศึกษาต่อตามนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการของเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการตามที่กฎหมายกำหนด และเสนอเรื่องการอนุญาตให้ข้าราชการครูและ

บุคลากรทางการศึกษาลาศึกษาต่อ ให้เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดหรือเพื่อทราบแล้วแต่กรณี

12. การประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและที่ อ.ก.ค.ศ. กำหนด ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามเกณฑ์และวิธีการตามข้อ 1 นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา และรายงานผลการประเมินการปฏิบัติงานในส่วนที่เขตพื้นที่การศึกษาร้องขอ

13. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ ส่งเสริมการพัฒนาดตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพการศึกษา และสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้มีผลงานดีเด่นและมีคุณงามความดีตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดหรือกรณีอื่นตามความเหมาะสม

14. มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ ดำเนินการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ วินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และควบคุมดูแลและส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย จรรยาบรรณของวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

15. การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ได้บังคับบัญชา มีวินัยในตนเอง และป้องกันไม่ให้ผู้ได้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย

16. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และการดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

17. การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน เมื่อมีการสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และมีเหตุสั่งพักราชการหรือสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน ตามกฎหมายกำหนด

18. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ เสนอรายงานการดำเนินการลงโทษทางวินัย และการลงโทษที่ให้ดำเนินการแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไปยังผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาตามลำดับ

19. การอุทธรณ์ รับเรื่องอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา แล้วเสนอไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณาในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอเรื่องอุทธรณ์ผ่านหัวหน้าสถานศึกษา และเสนอความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องเรียนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

20. การร้องทุกข์ รับเรื่องร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาแล้วเสนอไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมายพิจารณา ในกรณีที่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเสนอเรื่องร้องทุกข์ผ่านหัวหน้าสถานศึกษา และเสนอความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประกอบการพิจารณาของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

21. การออกจากราชการ การลาออกจากราชการ และสั่งให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาออกจากราชการ ในฐานะผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งหรือเสนอให้อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วแต่กรณี

22. การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ดำเนินการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อเสนอไปยังเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการต่อไป

23. งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้าง ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกษียณอายุราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้างในสถานศึกษา และรับเรื่องการแก้ไขวันเดือนปีเกิด แล้วเสนอไปยังผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

24. งานยกเว้นคุณสมบัติ เสนอความเห็นและข้อมูลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ขอยกเว้นคุณสมบัติตามที่ อ.ก.ค.ศ. ขอ

25. งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดำเนินการในการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้างในสถานศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเสนอไปยังผู้มีอำนาจ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด และจัดทำทะเบียนผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและลูกจ้างในสังคม (ธีระ รุณเจริญ, 2550, หน้า 109-119)

ด้านการบริหารทั่วไป

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักในสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร และจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ
2. มุ่งเสริมประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามหลักการการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
4. การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญ ที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานสังคมอื่น

ขอบข่ายภารกิจ

พรชัย ภาพันธ์ (2547, หน้า 43) และธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 120-121) ได้เสนอขอบข่ายภารกิจการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการศึกษา
 - 3.1 แผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์
 - 3.2 แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

8. งานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
9. การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ
10. การอำนวยการด้านบุคลากร
11. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
12. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
13. การรับนักเรียน
14. การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลือกสถานศึกษา
15. การอำนวยการประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
16. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
17. การทัศนศึกษา
18. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
19. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
20. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
21. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
22. งานกำกับดูแลสถานศึกษา : ติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและรายงาน
23. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

ขอบข่ายการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่น เขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลางและนำเสนอ เผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารการบริการและการประชาสัมพันธ์

2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษา เพื่อแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง กำหนดแผน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาและให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. การวางแผนการศึกษา โดยมีแผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี

4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการจัดและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาตามกรอบทิศทางของเขตพื้นที่การศึกษา และตามความต้องการของสถานศึกษา แจ้งผลการศึกษาวิจัยของสถานศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษารับทราบและเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยของสถานศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและสาธารณชนทราบ

5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน กำหนดมาตรฐาน และดัชนีชี้วัดผลการปฏิบัติงานแต่ละด้านของสถานศึกษา ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและปรับปรุง พัฒนาทั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานและระบบการประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา วางแผนและดำเนินการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

8. งานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สนับสนุนข้อมูล รับทราบ หรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแล้วแต่กรณี

9. การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ วางระบบและวิธีปฏิบัติด้านการเงิน การคลัง และการพัสดุตามอำนาจหน้าที่และระเบียบ กฎหมาย จัดซื้อ จัดจ้างและจัดทำบัญชีตามระเบียบที่กำหนด กำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผน

10. การอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร จัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานบุคคล ตั้งแต่สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย การพัฒนาสิทธิประโยชน์และสวัสดิการ ตลอดจนการดำเนินการทางวินัยตามบทบาทความรับผิดชอบ

11. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม บำรุง ดูแล และพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัย เหมาะสม พร้อมทั้งใช้ประโยชน์

12. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน ประสานกับชุมชน ท้องถิ่น และจัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษา และเสนอให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ

13. การรับนักเรียน กำหนดเขตพื้นที่บริการการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา กำหนดแผนการรับนักเรียนและดำเนินการรับนักเรียนตามแผน

14. การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลือกสถานศึกษา เสนอข้อมูลและความต้องการในการยุบ รวม เลิกหรือเปลี่ยนสภาพสถานศึกษาไปยังเขต โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ

15. การอำนวยการประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย สํารวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกรูปแบบ กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนาการศึกษา และดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคลชุมชนองค์กรหน่วยงานสถาบันสังคมอื่น

16. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา กำหนดแนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และดำเนินการ โดยประสานร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานสถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และสถานศึกษา

17. การทัศนศึกษา วางแผนการนํานักเรียนไปทัศนศึกษาและดำเนินการตามหลัก

18. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของนักเรียน

19. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา วางแผนการประชาสัมพันธ์ ดำเนินการตามที่กำหนดไว้และติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง พัฒนาการประชาสัมพันธ์

20. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

21. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

22. งานกำกับดูแลสถานศึกษา : ติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและรายงาน จัดระบบเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ ดำเนินการ รายงานผลและปรับปรุง พัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

23. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน วางแผน ดำเนินการควบคุมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด ติดตาม และประเมินผลการควบคุมภายใน และรายงานให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 121-127)

นโยบายหลัก

1. จัดการศึกษาเพื่อสร้างศาสนทายาทในการสืบทอดพระพุทธศาสนา
2. จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนพระภิกษุสามเณรให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. จัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคมโดยเปิดโอกาสให้เด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ไม่เก็บค่าใช้จําหรือเก็บค่าใช้จํายน้อย

พระวิเชียรธรรมคุณาธาร (2552, หน้า 52) กล่าวว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้นควรเพิ่มนโยบายดังนี้

1. ส่งเสริมการศึกษาความรู้ขั้นพื้นฐานให้พระภิกษุสามเณรที่บวชเรียนในพระพุทธศาสนาได้มีโอกาสเท่าเทียมกับนักเรียนทั่วไป
2. ส่งเสริมปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านวิชาการให้แก่พระภิกษุสามเณรที่ต้องการบวชเรียนในพระพุทธศาสนา
3. ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัด โรงเรียน ชุมชน เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา
4. เสริมสร้างพัฒนาบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้สะอาดร่มรื่นและสวยงาม

วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่ดี เป็นผู้นำด้านศาสนธรรม และศาสนพิธี สืบสานวัฒนธรรมประเพณี สามารถประยุกต์หลักธรรม และองค์ความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและสร้างศาสนทายาทให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่คณะสงฆ์และสังคม

พระมหาโกวิท สิริวณฺโณ (2551, หน้า 11) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางด้านพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมโลกแล้วนำมาพัฒนาดตนเอง มีความประพฤติดี เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม และให้มีจิตสำนึกที่จะรักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงเจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

พระอุดมการณ์ (2552, หน้า 42) กล่าวว่า วิสัยทัศน์นั้นมุ่งให้การศึกษาด้านพระปริยัติธรรมเกี่ยวกับพระธรรมวินัย ประวัติพระพุทธศาสนา ศาสนพิธี และ ภาษบาลี อีกทั้งวิชาสามัญทั่วไปเกี่ยวกับ 8 กลุ่มสาระ และเทคโนโลยี มีการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้จัดหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสม กับวัยของนักเรียน ฝึกอบรมปฏิบัติพระกัมมัฏฐาน เจริญสมาธิภาวนา ทำวัตรสวดมนต์ พร้อมทั้งกิจของสงฆ์ ก่อให้เกิดคุณธรรม ศักยภาพ สมรรถภาพ และ สุขภาพพลานามัย ที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความศรัทธาเลื่อมใสต่อพระรัตนตรัย เป็นพระธรรมทูต พุทธศาสนทายาท ทำหน้าที่ เผยแผ่หลักพระธรรมวินัย แก่พุทธศาสนิกชน ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในต่างแดน

ภารกิจ

1. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการและจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. พัฒนาระบบบริหารจัดการ ที่สอดคล้องกับสภาพบริบทท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เต็มตามศักยภาพ
 3. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ นำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
 4. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมและเป็นศาสนทายาทที่ดี
 5. ประสานสัมพันธ์กับวัด สถานศึกษา ชุมชน ในการจัดการศึกษา ร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการรณรงค์
 6. พัฒนาและจัดสภาพแวดล้อม ให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งจัดแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอ และหลากหลาย
 7. ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับผู้เรียน
 8. ส่งเสริมสนับสนุนระบบการประกันคุณภาพภายใน
 9. ส่งเสริมวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและเน้นข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน**
1. ผู้เรียนมีระเบียบวินัย และปฏิบัติตนเหมาะสมกับสมณสาธูป
 2. ผู้เรียนมีความสำรวมกาย วาจา มีบุคลิกภาพที่ดี
 3. ผู้เรียนเห็นคุณค่า ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศาสนทายาท
 4. ผู้เรียนมีความสามารถเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
 5. ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
 6. ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ มีความกตัญญูกตเวที
 7. ผู้เรียนมีความประหยัด รู้จักใช้ทรัพยากรสิ่งของของตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
 8. ผู้เรียนมีความอดทนอดกลั้น
 9. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีสำนึกที่เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อม และภูมิใจในภูมิปัญญาไทย
 10. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์
 11. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 12. ผู้เรียนมีความสุขนิสัย สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี และการเคลื่อนไหว การออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสมณสาธูป

13. ผู้เรียนปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

14. ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ในการวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อคนหรืออย่างมีอิสระเหมาะสมกับสมณสาธิต
หลักการ

หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

และศึกษาต่อ

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบัน ได้ตามสมควรแก่สมณวิสัย พระอรรถนารักษ์ (2552, หน้า 13) กล่าวถึงหลักการดังนี้ว่าหลักสูตรพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้แสวงหาความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้แตกฉานเพื่อการเผยแผ่
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติกิจวัตรของสงฆ์อย่างถูกต้อง
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม

จุดมุ่งหมาย

การศึกษตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้พระภิกษุสามเณรพัฒนาตน ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยเป็นศาสนทายาทที่ดีและนำความรู้จากการศึกษาไปพัฒนาสังคมตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ
2. มีนิสัยใฝ่หาความรู้มีสมณสัญญา เคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบสงฆ์
3. มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
4. รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม
5. มีความภูมิใจในความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และเลื่อมใส

ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนและสังคม

วิชัย ธรรมเจริญ (2541, หน้า 80) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายว่าการศึกษตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเป็นการศึกษาที่มุ่งให้

พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามพระวินัย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าวิชาทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาสังคม ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ประมุขตามสมควรแก่สมณวิสัย

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้ ทักษะในศาสนปฏิบัติและกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบสงฆ์
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของชาวพุทธ
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางและวิธีการใหม่ๆ ไปใช้พัฒนาสังคม
4. รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์บนรากฐานแห่งพระธรรมวินัย
5. มีความสำนึกในสมณะสัญญาและการเป็นคนไทยร่วมกัน มีความรักชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์

6. สามารถปฏิบัติตนเป็นศาสนทายาทที่ดี

แนวคิดหลักการในการปฏิรูปการศึกษา

ความหมายของการปฏิรูปการศึกษา

สำหรับการปฏิรูปการศึกษามีหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ประเวศ วะสี (2541, หน้า 16) ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง

การยกเครื่องทางปัญญา

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2541, หน้า 2) ให้ความหมายการปฏิรูปการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ทำให้กลับเข้าสู่รูปเดิม เพราะคำว่า “ปฏิ” ก็คือ กลับไปเป็นอย่างเก่า หรือกลับเข้าที่ ส่วน “รูป” ก็คือ รูปแบบ เมื่อรวมเป็น “ปฏิรูป” จึงแปลว่า ปรับรูป หรือ ปรับให้กลับเข้าที่ คือ อาจเกิดความคลาดเคลื่อนออกไป ก็ทำให้เข้าสู่รูปเดิมที่ถูกต้อง

2. ทำให้เหมาะสม หมายความว่า ปรับแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่เพื่อให้ได้ผลดีตามวัตถุประสงค์

การปฏิรูปการศึกษาโดยเฉพาะของไทยขณะนี้ คงมีนัยทั้งสองประการ กล่าวคือ การจัดการศึกษาของเรา เกิดความคลาดเคลื่อนออกไปจากที่ควรจะเป็นหรือมีปัญหาภายในของระบบการจัดการศึกษาและนอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงใดๆ ทั้งจากภายในและนอกประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 4) ได้นิยามไว้ว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ดีขึ้นใน 4 ด้าน คือ

การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนและการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

จรวยพร ธรณินทร์ (2542, หน้า 11) กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการศึกษาครั้งใหญ่ตั้งแต่ต้นนโยบาย ปัจจัย ขั้นตอน และผลลัพธ์

ดิเรก พรสีมา (2543, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า การปฏิรูป คือ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งมาตรฐานสาระ และ กระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปจะบรรลุผลเมื่อมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทคนิคการทำงานอย่าง ต่อเนื่อง แต่สิ่งที่จะคงอยู่คือความมุ่งมั่นและหลักการ การศึกษา คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลง เชิงคุณภาพโดยการพัฒนาความสามารถที่ติดตัวมาของมนุษย์แต่ละคน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่ แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้ อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน การศึกษาจึงเป็นเรื่องพัฒนาคน เป็นการสร้างทุนมนุษย์ อันเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา คนที่ ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพของประเทศ จะเป็นกลไกและเป็น กำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและประเทศชาติอีกทอดหนึ่ง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 ข, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการปฏิรูปการศึกษาไว้ ว่า การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างรูปแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและระบบสนับสนุนต่าง ๆ ไม่ว่าด้านงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือหรือ เทคโนโลยี ที่สำคัญคือการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมใหม่

จากความหมายการปฏิรูปการศึกษาสรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ปรับ โครงสร้างระบบและพัฒนาให้ได้มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ ให้ทันต่อการสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อบรรลุสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

แนวคิดพื้นฐานในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา โดยได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานทาง การศึกษาและเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป รวมทั้งเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้ สูงขึ้นมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศชาติอยู่ในสังคมโลก อย่างเป็นสุข โดยกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาใน 4 ด้าน คือ

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาขึ้น และกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มีการกำหนดหมวดว่าด้วยการปฏิรูปการศึกษาไว้ ประกอบกับคุณภาพการศึกษาของคนซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตของระบบการศึกษายังไม่ตรงกับความคาดหวัง ทำให้คนไทยไม่สามารถก้าวเข้าสู่การแข่งขันในระดับโลกได้ กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักที่จะดำเนินการปฏิรูปการศึกษา จึงได้ดำเนินการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนดขอบข่ายของการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์และเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้เกิดผลในทางปฏิบัติและเพื่อเตรียมเยาวชนของชาติให้มีความรู้ความสามารถมาตรฐานสูงเหมาะสมกับความต้องการของสังคมยุคโลกาภิวัตน์

เช่น แก้วยศ และเสาวนีย์ เกรียร์ (2540, หน้า 1-2) ได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในหัวข้อการปฏิรูปการศึกษาจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติว่า การปฏิรูปการศึกษาเป็นเจตนารมณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงการจัดเนื้อหาสาระของการเรียนการสอนที่เรียกว่า Schooling ให้ดีขึ้นกว่าเดิม แนวโน้มของการปฏิรูปมักจะมุ่งสู่แบบใดแบบหนึ่งหรือการแบ่งภาระที่เหมาะสมระหว่างการกระจายอำนาจ (Decentralization) กับการใช้กลไกตลาด (Market Model) แบบแรกคือการกระจายอำนาจนั้น เห็นได้ชัดเจนในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมอบหมายให้ท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบจัดบริการการศึกษาด้วยตนเอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษา จะมองเห็นลักษณะแรก อาจเรียกได้ง่าย ๆ ว่า การเปลี่ยนแปลงรูปธรรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดโรงเรียน (School Governances) ให้มีรูปแบบและโครงสร้างเปลี่ยนไป โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดลักษณะที่สองขึ้น ซึ่งอาจเรียกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางนามธรรม ได้แก่ การเรียนการสอนที่อาศัยองค์ประกอบทางสังคมและเทคโนโลยีของการให้การศึกษา (Sociotechnology of Schooling)

การดำเนินการตามแนวคิดและแนวทางกับการกิจดังกล่าว ได้กำหนดไว้ ดังนี้

1. เป้าหมายหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ “การเรียนการสอนมีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล”
2. การปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสถานการณ์ในอนาคต จะต้องเน้นการพัฒนา “คุณภาพการศึกษา” โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียน

3. การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน จะเกิดขึ้นได้จะต้องเน้นการปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอนที่แท้จริงของครูแต่ละคน วิธีการเรียนของผู้เรียนและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนเป็นหลัก

4. การปฏิรูปการศึกษา (โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษา) จะครบถ้วน สมบูรณ์ ต้องปฏิรูปทั้ง 3 มิติ คือ องค์ประกอบหลัก ยุทธศาสตร์ การดำเนินงาน และปัจจัยสร้าง เสริมการเรียน

5. องค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปหลักสูตร การปฏิรูป กระบวนการเรียนการสอน การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปการบริหารและ การจัดการศึกษา

6. การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาจะเน้นยุทธศาสตร์หลัก 5 ประการ คือ

6.1 กระจายอำนาจให้สถานศึกษาและหน่วยปฏิบัติมีอิสระและความคล่องตัวในการ บริหารงานที่รับผิดชอบ

6.2 ใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ

6.3 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

6.4 ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

6.5 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

7. ปัจจัยสร้างเสริมการเรียน (Ethos) ที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้น อย่างสมบูรณ์ได้แก่

7.1 ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนที่เข้มแข็ง

7.2 มีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

7.3 มีจุดเน้นของการสอน (ของครู) ที่ชัดเจน

7.4 บรรยากาศสิ่งแวดล้อมเกื้อกูลต่อการเรียนของเด็ก

7.5 มีการติดตามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

7.6 ประชาชน (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) มีส่วนร่วม

7.7 มีเวลาที่ใช้ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ความสำคัญและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา “คน” ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม เพื่อให้มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ทนต่อ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร

การคมนาคม การรับส่งข้อมูลและวิทยาการต่าง ๆ รวมถึงการเผยแพร่เข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ การแข่งขันทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลก ดังนั้น การศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดเวลา

ความสำคัญและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา อันเนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ สามารถนำพาชาติบ้านเมืองให้รอดพ้นจากวิกฤติการณ์ไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ จึงต้องมีการปฏิรูปการจัดการศึกษามุ่ง “คน” หรือ “ผู้เรียน” ให้มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเอง และสังคมไปสู่ความก้าวหน้าด้วย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้ (สุภารัตน์ บุญญา, 2546, หน้า 9)

1. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
2. การมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. การมีความสามารถที่จะรับถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์เหมาะสม
4. การมีความสามารถในการแก้ปัญหาและเผชิญหน้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ
5. การรู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ
6. ความตระหนักในการมีส่วนร่วมที่จะรักษาวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การปกครองระบอบประชาธิปไตยและคุณธรรมตามหลักศาสนา

หลักการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษานับแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นการกำหนดให้จัดการเรียนการสอนในลักษณะ “ผู้เรียนสำคัญที่สุด” หรือการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง ประเมินผลการเรียนจากการปฏิบัติจริง ปรับบทบาทของครูจากผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ชี้แนะทางการเรียน ให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดความรู้ และในนวัตกรรมและเทคโนโลยี แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอนซึ่งการจัดการศึกษาประกอบด้วย 2 กระบวนการหลัก คือ กระบวนการเรียนรู้กับกระบวนการสอน โดยกระบวนการที่สำคัญที่สุดของการศึกษาก็คือ “กระบวนการเรียนรู้”

สภาพปัญหาการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2552, หน้า 30-31) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ การพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553-2562 และได้ประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ ด้านจุดอ่อน ซึ่งเป็นการประเมินถึงปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เป็นเหตุให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่ามีดังนี้

ด้านบุคลากร

1. ผู้เรียนเป็นผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา มีความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจ มีพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนมีความแตกต่าง และผู้เรียนมีการศึกษาทั้ง 3 แผนกคือ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา ทำให้เกิดความล่าทางการศึกษา ผู้เรียนห่างไกลครอบครัว
2. ผู้บริหารมีความรู้ และทักษะ ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารมีภาระงานอื่นมากทำให้ไม่มีเวลาในการบริหารจัดการเพียงพอ
3. ครูขาดความมั่นคง และความก้าวหน้าทางด้านวิชาชีพ ขวัญและกำลังใจ ไม่ได้รับสวัสดิการ การสงเคราะห์ รายได้ และสวัสดิการที่เหมาะสมต่อคุณวุฒิ และไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเหมาะสม และเท่าเทียม มีการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดภาวะสมองไหล ไปหน่วยงานอื่นที่มั่นคงกว่าเดิม
4. ระบบการบริหาร การพัฒนาบุคลากรยังไม่เป็นระบบ ไม่มีทิศทางในการจัดการจัดเจน

ด้านการเงิน

1. งบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสม กับภาระงานและรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
2. ขาดระบบการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชีที่ได้มาตรฐาน เป็นธรรมาภิบาล และไม่มีแผนงานที่ชัดเจนในการบริหารจัดการระบบการเงินของโรงเรียน
3. มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ ไม่เพียงพอ ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา และไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ด้านการบริหารจัดการ

1. ไม่มีแผนงานการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาอย่างชัดเจน
2. การถ่ายทอดและสื่อสารยังไม่ทั่วถึงองค์กร ขาดการนิเทศติดตามและประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัด
3. ขาดการนำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง
4. ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษาจากภาคส่วนภายนอก

5. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนขาดการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ
6. การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังเน้นอยู่ในส่วนของปริยัติคือภาคของความรู้ยังไม่มี การเชื่อมต่อความรู้เข้าสู่ภาคของการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดปัญญาตามหลักพุทธธรรม
7. ระบบสวัสดิการแก่ผู้เรียนขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ
8. ไม่มีพระราชบัญญัติการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
9. ไม่มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ระบบการบริการวิชาการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังไม่เป็นระบบ

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ หลักสูตร เทคโนโลยี

1. หลักสูตรที่ใช้ เป็นการนำของการศึกษาชั้นพื้นฐานมาใช้ ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับบริบทของปริยัติสามัญ และการพัฒนาผู้เรียน
2. เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา ยังไม่มีความทันสมัย ระบบฐานข้อมูลยังไม่มีประสิทธิภาพ
3. การเข้าถึงเทคโนโลยียังไม่ทั่วถึง

พระมหาวิเศษ ปญญาวชิโร (2554, หน้า 1-2) แห่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ได้เขียนบทความทางวิชาการมาจากเนื้อหาบางส่วนของคุณิพนธ์ เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ภาคเหนือ ตอนบนไว้ว่า จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2553 ที่ผ่านมาทำให้พบสภาพการดำเนินในการจัดการศึกษาที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาอุปสรรคด้านวิชาการ เป็นต้นว่า นักเรียนมีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนไทยภูเขา ความรู้พื้นฐานไม่แน่นพอ นักเรียนพื้นราบมีปัญหาทางสังคม ครอบครัวแตกแยกทำให้นักเรียนเป็นคนก้าวร้าว ไม่มีความสนใจในการเรียน นักเรียนบางส่วนลาออกกลางคัน รวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนขาดเรียนนาน ไม่มีการลาออก และมีการเข้าออกบ่อย หลักสูตรไม่ค่อยชัดเจน ไม่มีจุดยืนที่แน่ชัดเท่าที่ควร มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ขาดอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน

2. ปัญหาอุปสรรคด้านงบประมาณ เป็นต้นว่า กฎ ระเบียบ วิธีการเกี่ยวกับงบประมาณ ทำให้เกิดความล่าช้าในการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา การโอนเงินงบประมาณ การสร้างเครื่องมือเพื่อการประเมินผล ผลผลิตตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ การจัดสรรงบประมาณตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ขาดงบประมาณด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ขาดงบประมาณด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และ

งบทัดกิจกรรรม มีปัญหงบประมาณไม่เพียงพอในการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับงบเงินเดือนของบุคลากร ควรแยกออกจากงบอุดหนุนที่ได้รับจากรายหัวนักเรียน งบประมาณในการ ปรับปรุงอาคาร สถานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ และไม่มีงบประมาณที่เป็นทุนสำรองสำหรับการจัดการศึกษา

3. ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร เป็นต้นว่า อัตรากำลังในการบริหารยังมีปัญหาตรงที่ไม่สามารถจัดอัตรากำลังได้ตามความสามารถหรือตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ บุคลากรขาดสวัสดิการที่ดี รวมทั้งไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ สวัสดิการต่างๆ ยังไม่พร้อมในการส่งเสริมขวัญกำลังใจ การบริหารงานยังมีปัญหาอยู่เพราะบุคลากรเป็นลูกจ้างของวัด ในแต่ละโรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการสอนอย่างต่อเนื่อง ครุมีไม่เพียงพอกับกลุ่มสาระ 8 กลุ่มสาระ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ รวมทั้งบุคลากรที่ชำนาญการลาออกกลางคันบ่อย เนื่องจากมีความต้องการลาออกไปสอบบรรจุเป็นข้าราชการ

4. ปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารทั่วไป เป็นต้นว่า ไม่มีกิจกรรมที่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ บุคลากรที่เป็นพระภิกษุขาดความคล่องตัว ในการเข้าถึงชุมชนจะทำงานได้น้อยนักเรียนมีความหลากหลายชาติพันธุ์ทำให้เกิดความแตกต่างทางวัฒนธรรม การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างหนึ่ง เช่น การเรียนภาษาล้านนา การเทศน์ภาษาพื้นเมืองเป็นปัญหาสำหรับนักเรียนที่เป็นคนไทยภูเขา ข้อจำกัดในการดำเนินงานของห้องสมุด การวางแผนออกแบบระบบงานธุรการ การดำเนินงานสุขภาพอนามัยและโภชนาการ บุคลากรไม่มีความเชี่ยวชาญในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียน

กิตติ ชีรศาสน์ (2539, หน้า 23-27) ได้ศึกษาและรายงานการประเมินผลโครงการสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่าการจัดการศึกษาของพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ผ่านมาต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานและบริหารหลายด้าน ซึ่งยังสอดคล้องกับโรงเรียนปริยัติโกศลวิทยา (2552, หน้า 8) ที่กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน จึงต้องเร่งแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยผสมผสานความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทางโรงเรียนจึงต้องจัดทำแผนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยจะให้เป็นแผนยุทธศาสตร์ให้ชัดเจนมากขึ้น และกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2552, หน้า 26) ยังได้กล่าวถึงสภาพการณ์ของการจัดการศึกษา และคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจากการสำรวจผู้บริหาร โรงเรียน และบุคลากรจำนวน 1,525 กลุ่มตัวอย่างด้านความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา มีประเด็นที่ต้องมีการดำเนินการปรับปรุง แก้ไขอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้ นอกจากสภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ อันเป็นองค์กรหลักที่

ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษาของสงฆ์โดยตรง แล้วยังฝากการบริหารการศึกษาไว้กับการปกครองของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะเจ้าอาวาสซึ่งจะมีอำนาจในการดำเนินงานทุก ๆ อย่าง และปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ อาจสรุปเป็นด้าน ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ

ปัญหาด้านวิชาการ พบว่า ตำราเรียนสำหรับพระยังไม่เพียงพอ สถานศึกษาแต่ละแห่งมีหนังสือยังไม่ครบชุด โดยทั่วไปจะมีเก็บไว้ในห้องสมุดของวัด แล้วพระภิกษุ สามเณร เข้าไปหยิบยืมเพื่อใช้เรียน เรียนจบแล้วจึงนำมาคืน การขาดแคลนตำราเรียนนี้เป็นปัญหาสำคัญยิ่ง และขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษาอย่างมาก อุปกรณ์ทางการศึกษาที่ขาดแคลน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ สไลด์ วีดีโอ เป็นต้น โรงเรียนต้องหารายได้จากทางอื่นมาช่วยเสริมเพื่อจัดหาเพิ่มเติม การขาดแคลนอุปกรณ์ทางการศึกษา ยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อเทคนิคการสอนของครู

เทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ และนวัตกรรมในการเรียนการสอน นับเป็นข้อค้นข้างสำคัญของศาสนศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากขาดแคลนความรู้ในการผลิต การใช้ ตลอดจนการวัดและการประเมินผล ส่วนใหญ่ยังเน้นความรู้จากตำราและการท่องจำข้อสอบมิใช่การแต่งขึ้นใหม่เพื่อวัดความรู้ในด้านต่าง ๆ ด้านความจำ ความรู้ การนำไปประยุกต์ใช้ แต่จะลุ่มจากเรื่องหรือหน้าใดหน้าหนึ่ง หรือตอนหนึ่ง จงหนังสือมาออกข้อสอบทำให้พัฒนาการด้านความคิดไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ โรงเรียนปริยัติโกศลวิทยา (2552, หน้า 8) ที่กล่าวถึงสภาพปัญหาในปัจจุบันของโรงเรียนว่าครูมีการจัดทำแผนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญแต่ขาดการนำไปใช้อย่างจริงจัง ไม่มีการตรวจสอบความก้าวหน้าอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง ดังนั้น ผลผลิตที่เกิดจากการบริหารวิชาการทำให้คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ผู้จบการศึกษาของสามัญศึกษามีโลกทัศน์ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร จากเดิมที่เคยดำรงชีวิตอยู่ในวงแคบแล้ว การศึกษายังไม่สามารถเปิดโลกให้กว้างขวางได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีได้พัฒนาทักษะทางความคิดและพฤติกรรมแต่อย่างใด

2. ด้านงบประมาณ

การขาดแคลนงบประมาณ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพราะ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะจัดหาหรือจัดจ้างครูและอุปกรณ์การสอนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการได้อย่างเพียงพอ ไม่สามารถจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา รวมทั้งไม่สามารถขยายสถานที่เรียนให้สอดคล้องกับจำนวนของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้น หากเป็นวัดขนาดใหญ่ที่มีรายได้จากการบริจาคและมีทรัพย์สินของวัดมากก็จะเป็นปัญหานัก ที่เป็นปัญหามากจะเป็นวัดที่มีขนาดเล็ก และมีรายได้จากทางอื่นน้อย ซึ่งสอดคล้องกับกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2552, หน้า 26) ที่ได้สำรวจการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา พบว่า ที่มาของรายได้ยังมาจากการอุดหนุนเป็นสำคัญ จึงเป็นเหตุให้โรงเรียนขาดมาตรการที่ชัดเจนในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2553, หน้า 18) ได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2553 รวมทั้งสิ้น 3,588,746,500 บาท ได้รับจัดสรรเป็นงบประมาณ เพื่อพัฒนาการศึกษา ตามโครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี ซึ่งเป็นเงินอุดหนุนการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเพียง 966,316,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.93 ปรากฏว่า งบประมาณที่ได้รับน้อยมาก เมื่อเทียบกับกิจการศึกษาทางโลกทั่วไป เพราะการจัดสรรค่าตอบแทนให้กับผู้จัดการศึกษาก็ต้องนำงบประมาณรายหัวของนักเรียนมาใช้จ่าย เป็นปัญหาอย่างมากสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนน้อย การได้รับเงินอุดหนุนก็น้อยตามไปด้วย ผู้จัดการศึกษาได้รับค่าตอบแทน นิดยักัดไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และไม่สามารถจัดซื้อ จัดจ้าง วัสดุครุภัณฑ์ที่ทันสมัยเหมือนกับ โรงเรียนโดยทั่วไปได้

3. ด้านบุคลากร

ครูนับว่าเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพย่อมต้องอาศัยครูที่มีความรู้เหมาะสมกับวิชาที่สอน อันจะเกื้อกูลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ตามหลักสูตรที่ผ่านมา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังคงขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิ และคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่การสอนเป็นจำนวนมาก ขาดความชำนาญในวิชาที่สอน อีกทั้งการพัฒนาบุคลากรยังไม่ต่อเนื่อง ไม่ทั่วถึง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และความมั่นคงในวิชาชีพยังมีน้อย ระบบการบริหารจัดการบุคลากร ตั้งแต่กระบวนการสรรหา ว่าจ้าง แต่งตั้ง การพิจารณาความดี ความชอบ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง ยังไม่ได้มาตรฐานการบริหารบุคคล (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 26) ทั้งครูพระและครูฆราวาสนั้น โรงเรียนต้องชวนขวยจัดทำเอง นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่มักจะอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือเมืองใหญ่ ความเจริญทางด้านศาสนศึกษาในหัวเมืองเล็ก ๆ จึงไม่อาจเจริญก้าวหน้าได้อย่างเต็มที่

4. ด้านการบริหาร

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ค่อนข้างขาดประสิทธิภาพทางการบริหาร ในแง่ของการเอาใจใส่ดูแลของหน่วยงานระดับบนรวมทั้งการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ระบบการบริหารจัดการยังไม่เข้มแข็ง ผู้บริหารยังไม่ได้เป็นนักจัดการศึกษามืออาชีพ อีกทั้งยึดติดกับระบบปัจเจกบุคคล เช่น เจ้าอาวาส ผู้จัดการ โรงเรียน เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบมากนัก และจะทำให้เกิดช่องว่างในการพัฒนาในระยะยาว (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 26) สภาพเช่นนี้ทำให้การ

พัฒนาทางปริมาณและคุณภาพยังมีไม่มากนัก เกิดการเหลื่อมล้ำกันระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และ ขนาดใหญ่ เช่น ในระดับโรงเรียน โรงเรียนไหนมีรายได้มากก็สามารถจ้างครูที่มีความรู้ความสามารถตามความต้องการได้มาก สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนและอาคารสถานที่เรียนได้เพียงพอ โรงเรียนที่มีผู้บริหารการศึกษาที่ดูแลเอาใจใส่การศึกษา ก็หาช่องทางเป็นการส่วนตัวติดต่อขอความช่วยเหลือจากทางราชการที่เกี่ยวข้องได้

ปัญหาในการบริหารจัดการดังกล่าวนี้ จึงมีผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง (พ.ศ. 2549-2552) โดยมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ได้รับการประเมินแล้ว 391 แห่ง (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 28) ซึ่งสรุปผลการประเมิน ดังนี้

1. โรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน 209 แห่ง (ร้อยละ 53.45)
2. โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน 182 แห่ง (ร้อยละ 46.55)
3. ระดับคุณภาพผลการประเมินภายนอก ได้แก่โรงเรียนที่อยู่ในระดับดีมาก 12 แห่ง (ร้อยละ 3.07) ระดับดี 248 แห่ง (ร้อยละ 63.43) ระดับพอใช้ 125 แห่ง (ร้อยละ 31.97) และอยู่ในระดับปรับปรุง 6 แห่ง (ร้อยละ 1.53)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายมาตรฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สอง พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำที่สุด ได้แก่ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (2.12) ลำดับต่อมาคือ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2.45) และมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (2.49)

5. ด้านอาคารสถานที่

อาคารสถานที่นับเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม ในบางโรงเรียนมีอาคารไม่เพียงพอ โรงเรียนเหล่านี้จะต้องจัดการเรียนการสอนไปเท่าที่จะทำได้โดยให้นักเรียนไปใช้สถานที่เรียนที่อื่นแทน เช่น สร้างห้องเรียนชั่วคราว ใช้โบสถ์ ศาลาการเปรียญหรือบริเวณกุฏิ หรือจะนั้นก็รับนักเรียนจำนวนจำกัด แม้อาคารเรียนหรืออาคารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะไม่มีอย่างสมบูรณ์ แต่วัดก็สามารถแก้ปัญหาได้ โดยใช้อาคารทางศาสนสมบัติที่ใช้ในกิจกรรมของสงฆ์ได้เพื่อบรรเทาการขาดแคลน ซึ่งบางวัดต้องการความเป็นเอกเทศ อาจขอเงินบริจาคช่วยสร้างอาคาร โดยเฉพาะการศึกษาพระปริยัติธรรมขึ้นก็ได้ จะช่วยให้การใช้ประโยชน์ได้อเนกประการ

6. ด้านธุรการและการเงิน

ปัญหาด้านนี้ พบว่ายังขาดบุคลากรที่มีคุณสมบัติในการใช้ภาษาไทยดี เช่น การสะกดตัว การันต์ วรรคตอน แม่นยำศัพท์ และคำแปลในพจนานุกรม นอกจากนี้ยังต้องประกอบด้วย คุณสมบัติเฉพาะตัว คือ มีความละเอียดรอบคอบ สุขุมและรวดเร็ว โรงเรียนอาจหาบุคลากรที่เป็น ฆราวาสเข้ามาทำงานด้านนี้ เพื่อเสริมงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

7. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน พบว่าผู้บริหารยังขาดความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการ และดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ผู้สอนขาดความรู้ความชำนาญ ไม่มีเวลาทุ่มเทให้นักเรียน และไม่มีความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเองที่จะคอยช่วยเหลือนักเรียน กองพุทธศาสนา ศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2552, หน้า 26) กล่าวว่า การดูแลคุณภาพชีวิตแก่ผู้เรียน ขณะเรียน ยังขาดมาตรฐานที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน หลักสูตรการเรียนการสอนขาดความเป็น อัตลักษณ์ของปริยัติสามัญ อิงกับการศึกษาทางโลกมากเกินไป ทำให้เป็นภาระแก่ผู้เรียน ในการพัฒนาตนเองที่สมบูรณ์ทั้งทางโลก และทางธรรม

8. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาทรัพยากร ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ โดยเฉพาะบุคคลที่เหมาะสมในการประชาสัมพันธ์ และการให้บริการแก่ชุมชน ในเมื่อขาดผู้มีความสามารถในด้านนี้ จึงเป็นปัญหาในระบบการประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุก ทำให้ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถูกมองว่าเป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กที่ ขาดโอกาส เด็กที่มีคุณภาพต่ำ หรือเด็กที่มีปัญหาทางสังคม ซึ่งประเด็นนี้มีผลโดยตรงต่อภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือในคุณภาพของศาสนทายาทที่ผลิตขึ้นมา ถึงแม้ในความเป็นจริงแล้วคุณภาพของ ผู้เรียนจะต่ำก็ตาม แต่ไม่ควรถือเป็นข้อจำกัด ควรเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์เพื่อสร้าง ทัศนคติใหม่ (กองพุทธศาสนาศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 26)

ดังนั้น วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณรและประชาชนโดยทั่วไป ด้วยตนเอง ทั้งนี้ เมื่อมีการปฏิรูปการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ การจัดการศึกษา โดยทั่วไปจึงขึ้นอยู่กับภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามไปด้วย โดยเฉพาะการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ต้องประสบกับปัญห นานาประการในด้านคุณภาพการให้บริการทางการศึกษา เพราะรัฐบาลชุดต่าง ๆ ในระยะที่ผ่านมา ยังไม่เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่รัฐจะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ อันเนื่องมาจากเป็น กิจการของสงฆ์ ด้วยเหตุนี้รัฐจึงไม่มีนโยบายที่จะให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนอย่างจริงจัง งบประมาณอุดหนุนจึงมีเพียงน้อยนิด โรงเรียนเปิดการสอนต้องหารายได้จากทางอื่นมาชดเชย หรือ

มีฉะนั้นก็ต้องเลียงระเบียบเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินต่อไปได้ โรงเรียนต้องอยู่ในสภาพอึดอัด ฝืดเคืองในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่ อุปกรณ์การศึกษา และบุคลากรที่มีวุฒิ ตรงตามสาขา ในด้านการบริหารยังขาดประสิทธิภาพ ไม่มีการประสานงานที่ดีพอระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมปัจฉิมวิทยา (2554) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไว้ว่า เนื่องจากการจัดการศึกษาแบบให้เปล่าทุกอย่าง เช่น เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บไข้ หรืออาหาร ตลอดทั้งตำราเรียน เครื่องเขียนทุกอย่างทางสำนักเรียนจัดหาให้หมด และพระเณรที่พักอยู่ต่างวัด ทางสำนักเรียนได้หารถ รับส่งให้ฟรี ดังนั้นจึงเป็นภาระของเจ้าสำนักหรือผู้บริหารเป็นอย่างมาก จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาด้านการจัดการ

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญเป็น โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ไม่ได้สังกัดกระทรวง ครูไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพ จึงมีการเข้าออกอยู่เสมอและตามระเบียบก็มีการจำกัดวุฒิทางการศึกษา แต่รัฐไม่มีงบประมาณสนับสนุน ค่าตอบแทนครู เจ้าหน้าที่จึงไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่แล้วจัดตามอัธยาศัย

ปัญหาด้านงบประมาณ

ขาดงบประมาณในการบริหารทุกอย่าง เพราะงบสนับสนุนจากรัฐมีน้อยต้องพึ่งตนเอง เป็นส่วนมาก เกิดความไม่มั่นคงหลายด้าน ต้องอาศัยความเสียสละของบุคลากร บุคลากรขาดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน

ปัญหาบุคลากร

เนื่องจากครูส่วนใหญ่เป็นผู้มาทำงานด้วยความศรัทธา เป็นผู้เสียสละ เนื่องจากว่ามีค่าตอบแทนที่น้อยนิด เมื่อคิดเปรียบเทียบกับผู้ทำงานหน่วยราชการอื่นๆ ซึ่งมีวุฒิการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ฉะนั้นบุคลากรจึงมีการเข้า – ออกอยู่เสมอ และไม่มี ความมั่นคง

ปัญหาการเรียน – การสอน

เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น อัตราการเข้า – ออกของครูมีการเคลื่อนไหวสูงอยู่ตลอดเวลา เพราะว่าค่าตอบแทนต่ำแม้กรมการศาสนาจะอบรมหลักสูตรฝึกหัดครูก็ไม่อาจแก้ ปัญหาได้ และการเปิดกว้างให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้เรียน โดยอิสระ หรือให้อิสระแก่ผู้เรียนมากเกินไป ในเรื่องระเบียบก็ทำให้หะหลวมได้เช่นกัน และพื้นฐานเดิมของนักเรียนที่จบ ป.6 มาจากโรงเรียนประถมต่ำมาก นักเรียนที่มาเรียนต่อ ม.1 ต้องย้อนกลับไปเรียนเริ่มต้น เขียน – อ่าน สระพยัญชนะก่อน บางรูปกว่าจะอ่านได้เขียนถูกต้องใช้เวลาเป็นปี

ปัญหาตัวผู้เรียนและสื่อการเรียนการสอน

ผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่ได้อยู่วัดที่เป็นสำนักเรียน คืออาศัยอยู่ต่างวัด ทางสำนักต้องนำรถไปรับและส่งกลับจึงทำให้การเดินทางบางวันล่าช้าล่วงเลยเวลา และนักเรียนเมื่อย่ำแย่เวลาในการเดินทาง ส่วนสื่อการเรียนที่เป็นอุปกรณ์นั้นยังขาดแคลนอยู่มาก และสื่ออื่น ๆ เช่น เครื่องมือทดลองทางวิทยาศาสตร์ ห้องโสต ห้องปฏิบัติการทดลอง ตลอดทั้งอาคารเรียนที่ถาวร ปัจจุบันยังใช้อาคารเรียนชั่วคราวอยู่ ดังนั้นทุก ๆ ปีจึงมีการปรับปรุง ต่อเติมเสริมขึ้นใหม่มิได้เว้นในแต่ละปี นอกจากนี้ นักเรียนต่างวัดที่ทางโรงเรียนเป็นภาระรับส่งเรียนทางโรงเรียนยัง ไม่มีที่พักให้เป็นที่พักเพียงแต่มีที่พักชั่วคราวเท่านั้น

ดังนั้น จึงสรุปปัญหาต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติไม่ได้สังกัดกระทรวงโดยตรง
2. ครู และบุคลากรได้ค่าตอบแทนต่ำมากไม่เป็นไปตามวุฒิ และขาดสวัสดิการ จึงทำให้ครูมีอัตราการเข้า - ออกอยู่เสมอ
3. ผู้บริหารส่วนมากมีหลายตำแหน่ง หลายหน้าที่ ล้วนเป็นตำแหน่งหน้าที่สำคัญที่รับผิดชอบทั้งนั้นจึงทำงานส่วนนี้ไม่ได้เต็มที่
4. เอกสาร ตำราเรียน คู่มือครู วัสดุการเรียนการสอน ห้องสมุดและแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ ไม่เพียงพอ
5. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการบริหาร ทั้งด้านการจัดซื้ออุปกรณ์ ค่าตอบแทนครู บุคลากรอาคารสถานที่
6. สภาพของสถาบันการศึกษาสงฆ์ เป็นการบริหารแบบแยกส่วนออกจากการศึกษาของประชาชนทั่วไป ดังนั้นจึงอยู่ในสภาพที่โดดเดี่ยวขาดการเหลียวแลจากหน่วยงานของรัฐ

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานแก่ผู้บริหารและข้าราชการ ลูกจ้าง ศาสนการ ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเกี่ยวกับความเชื่อมั่นขององค์กร เนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักของประเทศที่มีประชาชนชาวไทยเป็นจำนวนมากนับถือมา ช้านาน อีกทั้งประเทศไทยไม่มีการกีดกันในการนับถือศาสนาใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นเสรีภาพ และ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงอุดหนุนจนเจือหรือทรงพระ เมตตาสนับสนุนทุกกิจกรรมของทุกศาสนา เป็นความปลื้มปิติของปวงชนชาวไทยอย่างยิ่งที่มี พระมหากษัตริย์ทรงมีน้ำพระทัยกว้างไกลดุจสายน้ำที่หล่อเลี้ยงคนไทยให้มีความสุข สงบสุข มี ความร่มเย็น เกิดสันติภาพ และรู้จักสามัคคี

โดยนายกรัฐมนตรีได้เน้นให้เยาวชนและประชาชนเข้าใจและเข้าถึงหลักธรรมคำสั่งสอน ของพระพุทธศาสนา และเน้นให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกระทรวงวัฒนธรรม ร่วมแรงเสริมกันร่วมมือกันทำงานด้านเผยแผ่แบบบูรณาการ โดยนำเครื่องมือทางเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ และยังได้กล่าวอีกว่าหากมีสถานีวิทย์ และสถานีโทรทัศน์ เป็นของสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติเอง จะสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้มากขึ้น (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2552, หน้า 23)

นับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศใช้ มีหน่วยงาน สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา รวมทั้งสถาบันพระศาสนาที่จัดการศึกษา ต่างให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อสาระรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา โดยได้พยายามศึกษาทำความเข้าใจและแสวงหาวิธีการที่จะทำให้การจัดการศึกษาของหน่วยงานและสถาบันนั้น ๆ บรรลุ จุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้อง เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, คำนำ)

คณะสงฆ์ซึ่งเป็นสถาบันทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญยิ่งของประเทศ ได้ให้ความสำคัญ ต่อการจัดการศึกษาเรื่อยมาทั้งด้านศาสนศึกษาที่เป็นการศึกษาของคณะสงฆ์โดยตรง และการศึกษา สงเคราะห์ที่เป็นการศึกษาที่คณะสงฆ์จัดให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วไป แต่การจัดการศึกษาดังกล่าวยังทำได้ไม่คล่องตัว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากรัฐ และเมื่อมี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกิดขึ้นได้เปิดโอกาสให้สถาบันศาสนามีสิทธิจัดการ ศึกษาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีสิทธิรับสิทธิประโยชน์จากรัฐทั้ง ด้านการให้ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลในความดูแลการได้รับเงินอุดหนุนรวมทั้งการลดหย่อน

หรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนการเทียบโอนการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ที่นับว่าเอื้อและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์อย่างยิ่ง

การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์เพื่อสนองตอบความต้องการของพระภิกษุสามเณรและเพื่อสนองนโยบายของรัฐตามนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี มาตราที่ 6 ให้รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี และแผนกสามัญศึกษาได้เรียนอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันกับการที่รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติของรัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 23 อ้างถึงใน กฤษฎาภักดิ์ อัมพันธุ์เบน, 2551, หน้า 4) จากแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจึงมีความเกี่ยวข้องที่ต้องมีการปฏิรูประบบการศึกษา การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การปรับปรุงการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง (พระมหาศิริสิทธิ์ วรโณ, 2550, หน้า 3)

การศึกษาของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในระดับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่มีอยู่ทั่วประเทศนั้น กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2552, หน้า 25) ได้ยึดถือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2552 เริ่มขับเคลื่อนตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2561 โดยการปฏิรูปการศึกษาให้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาใน 4 ด้าน คือ

1) พัฒนาคุณภาพคนไทย ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

2) พัฒนาคุณภาพครู ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง เป็นคนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู

3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษา และเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และมีระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วนและมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ทั้งนี้ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2552, หน้า 33) จึงได้ กำหนดแนวทางการดำเนินงานในการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยทิศทางทางยุทธศาสตร์การพัฒนาดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

วิสัยทัศน์เป็นเข็มทิศนำทางสู่อนาคต เป็นการพัฒนาไปสู่อนาคตที่ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้

“ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามด้วยศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลกที่มีคุณภาพมาตรฐาน”

พันธกิจ (Mission)

พันธกิจเป็นกรอบ และแนวทางในการดำเนินงานตามหน้าที่ และตามวิสัยทัศน์ที่ได้ กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วยพันธกิจ ดังนี้

1. จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม
2. พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก
3. เผยแผ่และทำนุบำรุงพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue)

ประเด็นยุทธศาสตร์ เป็นประเด็นสำคัญตามพันธกิจ ที่จะอาศัยการขับเคลื่อนด้วยวิธีการทางยุทธศาสตร์ให้มีการพัฒนาที่แตกต่าง โดดเด่น และก้าวกระโดด ประกอบด้วย 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ
- 2) การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็น โรงเรียนคุณภาพที่

ยั่งยืน

3) การเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษาของโลก

4) การทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม

เป้าประสงค์ (Goal)

เป้าประสงค์เป็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นผลลัพธ์ของการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์ ที่
มุ่งหวังจะให้เกิดการบรรลุผลในอนาคต ประกอบด้วย เป้าประสงค์ ดังนี้

1) ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมและมีคุณลักษณะปรีดีสามัญตามที
พึงประสงค์

2) ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีอัตลักษณ์พุทธธรรม และมี
คุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และเชื่อมั่นของสังคม

3) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของโลกในการเรียนรู้และการศึกษาระดับพื้นฐานทาง
พระพุทธศาสนา

4) พระพุทธศาสนามีความเจริญงอกงาม สังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธธรรม

ผลผลิตของแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan output)

ผลผลิตเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นผลผลิตโดยตรงจากการใช้ทรัพยากรเพื่อการขับเคลื่อนแผน
ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยผลผลิต ดังนี้

1) ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและ
คุณภาพ

2) มีผู้เรียนที่สอบผ่านหลักสูตรมัธยมศึกษา-บาลีมากขึ้น

3) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพ มาตรฐาน

4) มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานานาชาติ ต้นแบบ

5) มีผู้จบการศึกษาที่ดำรงอยู่ในบรรพชิตมากขึ้น

6) มีชุมชนพุทธธรรมที่เข้มแข็งทั่วทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังแสดงความสัมพันธ์ของทิศทางยุทธศาสตร์ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของทิศทางการพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

วิสัยทัศน์ : ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงามด้วยศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลกที่มีคุณภาพมาตรฐาน			
พันธกิจ	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ผลผลิต
1. จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรม	1. การสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่มีคุณภาพ	1. ผู้เรียนเป็นศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมและมีคุณลักษณะปริยัติสามัญตามที่พึงประสงค์	1. ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ 2. มีผู้เรียนที่สอบผ่านหลักสูตรนักธรรม-บาลีมากขึ้น
2. พัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็งเป็นโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก	2. การพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง และมีมาตรฐานเป็นโรงเรียนคุณภาพที่ยั่งยืน	2. ระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีอัตลักษณ์พุทธธรรมและมีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และเชื่อมั่นของสังคม	3. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามีการจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพ มาตรฐาน
3. เผยแผ่และทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม และร่วมสร้างสังคมพุทธธรรมที่มีความเข้มแข็ง	3. การเสริมสร้างศักยภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก	3. ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของโลกในการเรียนรู้และการศึกษาระดับพื้นฐานทางพระพุทธศาสนา	4. มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานานาชาติต้นแบบ
	4. การทำนุบำรุง เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เจริญงอกงาม	4. พระพุทธศาสนามีความเจริญงอกงาม สังคมเข้มแข็งอุดมปัญญาพุทธธรรม	5. มีผู้จบการศึกษาที่ดำรงอยู่ในบรรพชิตมากขึ้น 6. มีชุมชนพุทธธรรมที่เข้มแข็งทั่วทั้งประเทศและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นพฤติกรรมสังคมปกติของชุมชน สังคมที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน นักวิจัยจึงใช้กิจกรรมนี้มาเป็นวิธีการเก็บข้อมูล แต่ได้พัฒนาขึ้นมาให้เป็นรูปแบบเฉพาะเพื่อสนองตอบต่อการดำเนินการวิจัยได้อย่างเต็มที่

ความหมาย

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) หมายถึง วิธีการที่ใช้การทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการสนทนากันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ประมาณ 6-12 คน ข้อมูลที่ได้จากการสนทนาจะทำให้ได้ข้อมูลที่บางครั้งไม่สามารถถามได้จากการใช้แบบสอบถาม การสนทนาของผู้สัมภาษณ์จะมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้จุดประเด็นปัญหา เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ในข้อสงสัยของผู้ร่วมสนทนาด้วยกัน ข้อมูลที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำมาตั้งสมมุติฐานการวิจัยได้ หรือตรวจสอบสมมุติฐานที่ได้กับข้อมูลที่รับจากการสนทนา นอกจากนี้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดข้อคำถามในการสร้างแบบสอบถาม และการสนทนาสามารถใช้ในการหาคำตอบที่ยังไม่แน่ชัด เพื่อช่วยเสริมให้งานวิจัยนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2552, หน้า 26)

โยธิน แสงวดี (2541, หน้า 139-141) กล่าวว่าเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Technique) เป็นวิธีการอันดับหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นๆ และยังทำให้ทราบถึงปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า คำถามในวงสนทนากลุ่มจะถามถึงความรู้สึก การตัดสินใจ การให้เหตุผล แรงจูงใจ หรือภาวะภายในต่าง ๆ ของบุคคล การสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางของผู้เข้าร่วมสนทนากับนักวิจัย การถกประเด็นสนทนามีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการโต้แย้งปัญหาหรือหัวข้อสนทนาถูกกำหนดโดยนักวิจัยหรือผู้สนใจทำการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ แล้วเลือกสรรบุคคลที่คิดว่าสามารถให้คำตอบในเรื่องที่สนใจได้ตรงประเด็นที่สุดเข้าร่วมในการสนทนา

เทคนิคการรวบรวมข้อมูลแบบจัดสนทนากลุ่มเกิดจากการจัดให้มีการนั่งสนทนากันระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มคนที่มีความรู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพหรือคุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ใกล้เคียงกันที่สุดและคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจศึกษาได้ดีที่สุด สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้คำตอบที่เป็นเหตุผลที่ดีที่สุด จำนวนผู้ร่วมสนทนากลุ่มควรมีจำนวน 6-8 คน หากกลุ่มเล็กควรมีจำนวน 4-6 คน การสนทนากลุ่มไม่เหมาะที่จะทำทางโทรศัพท์ ทางโทรทัศน์ทางไกล หรือใช้ระบบเสียงตามสาย

เทคนิคการจัดสนทนากลุ่มเกิดจากสมมติฐานที่เชื่อว่าเราจะรู้ถึงปฏิกิริยาโต้ตอบของคนได้อย่างละเอียดลึกซึ้งด้วยการกระตุ้นให้คนหันมาสนใจในสิ่งเดียวกันและมาแสดงความคิดเห็นร่วมกันในลักษณะความเคลื่อนไหวภายในกลุ่ม (Group Dynamics) และนักวิจัยต้องสังเกตพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มที่ศึกษา ตลอดจนบันทึกการโต้ตอบกันภายในกลุ่มด้วยการบันทึกเทปหรือการจดบันทึกเอาไว้เพื่อการวิเคราะห์ต่อ

สรุปความว่า การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการสนทนากันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ประมาณ 6-12 คน มีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง จะรู้ถึงปฏิกิริยาโต้ตอบของคนได้อย่างละเอียดลึกซึ้งด้วยการกระตุ้นให้คนหันมาสนใจในสิ่งเดียวกันและมาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

องค์ประกอบของเทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม

โยธิน แสงวดี (2541, หน้า 143-145) เสนอว่าองค์ประกอบของการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. กำหนดเรื่องที่จะทำการศึกษา โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หรือเรื่องที่สนใจศึกษา
2. กำหนดตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อนำมาสร้างเป็นแนวทางในการดำเนินการสนทนา
4. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มควรมีแนวทางในการคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้คำตอบได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด
5. ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ควรประกอบไปด้วย
 - พิธีกร เป็นผู้นำและกำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นตามแนวทางของหัวข้อที่ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนภายในเวลาที่กำหนด พิธีกรต้องเป็นผู้รู้ปัญหา รู้ทฤษฎี และวิธีการควบคุมการสนทนาเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องชักจูงให้สมาชิกร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็นออกมาต่อประเด็นปัญหาที่ศึกษา

ผู้จัดบันทึกคำสนทนา ทำหน้าที่จดบันทึกคำสนทนาทุกคำพูดเท่าที่จดทันตลอดจนอาจปฏิกิริยาท่าทางของสมาชิกที่ร่วมสนทนากลุ่ม เพราะกิริยาท่าทางเช่น พยักหน้า ส่ายหน้า ก็เป็นการแสดงออกถึงคำพูดด้วยจึงจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้ ผู้จัดบันทึกคำสนทนายังมีหน้าที่คอยเตือนพิธีกรในกรณีที่ลืมคำถามที่เตรียมไว้ หรือข้ามคำถาม

เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป อำนวยความสะดวกต่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เช่น จัดที่นั่ง จัดโต๊ะ เก้าอี้ บริการน้ำดื่ม อาหารว่าง เครื่องขยายเสียง บันทึกเทป ตลอดจนกันไม่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปเสนอความคิดเห็นหรือรบกวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

6. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ต้องมีความพร้อม เช่น มีกระดาดบันทึกข้อมูล ดินสอ ปากกา ขาดลบ รวมทั้งเทปบันทึกเสียงขณะที่มีการสนทนากลุ่ม มีการจัดเตรียมเทปสำรองเพื่อจะได้บันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่องหรือถ้าทำเป็นวิธีทัศนศึกษาสามารถหาได้

7. สถานที่จัดสนทนากลุ่ม ควรมีการกำหนดล่วงหน้าอย่างแน่นอน เป็นสถานที่สะอาด เงียบสงบ ไม่มีเสียงดังรบกวน สะดวกในการเดินทางของผู้ร่วมสนทนากลุ่มทุกคน มีเครื่องมือ อุปกรณ์ประกอบการสนทนากลุ่มครบถ้วน

8. ระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม ควรคำนึงถึงความสะดวกของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เป็นส่วนใหญ่ อาจเป็นช่วงเช้าหรือช่วงบ่ายก็ได้แต่การสนทนากลุ่มไม่ควรใช้เวลาเกิน 2 ชั่วโมง เพราะนานกว่านี้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มอาจเบื่อหน่าย ขาดความสนใจที่จะแสดงความคิดเห็นได้

บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด (2552, หน้า 26-28) กล่าวว่าองค์ประกอบในการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

1. บุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ลักษณะสำคัญของผู้ดำเนินการสนทนาต้องเป็นผู้รู้ถึงความต้องการหรือวัตถุประสงค์การวิจัย และมีบุคลิกที่ดี สามารถสร้างบรรยากาศในการสนทนาในกลุ่มได้ดี

1.2 ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note Taker) จะต้องรู้วิธีในการจดบันทึกข้อมูลได้อย่างดี รวมถึงการสังเกตการณ์แสดงสีหน้าหรือความรู้สึกของผู้ร่วมสนทนาเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์

1.3 ผู้ช่วย (Assistant) เป็นผู้ช่วยเหลือทั่วไปในการจัดสนทนา การเตรียมสถานที่ และการบันทึกเสียง เป็นต้น

2. แนวทางการจัดสนทนา

2.1 อุปกรณ์ที่ใช้ (Field Instruments) เป็นสิ่งใช้ในการจัดสนทนา เช่น เทปเปล่า เครื่องบันทึกเสียง (อาจเป็นเทป หรือเครื่องเล่น MP3 หรือ MP4) สมุดบันทึก ปากกา ดินสอ สำหรับผู้สนทนาและผู้ช่วย

2.2 แบบฟอร์มคัดเลือกผู้สนทนา (Screening Form) เพื่อความสะดวกในการจัดกลุ่มผู้สนทนาให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น อายุ อาชีพ เป็นต้น

3. การสร้างบรรยากาศ (Refreshment) เช่น การเตรียมของว่าง เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในการสนทนา

4. ของสมนาคุณ (Remuneration) เพื่อเป็นการตอบแทนที่ผู้เข้าร่วมสนทนาได้สละเวลา มาและเป็นการแสดงความมีน้ำใจของผู้วิจัยที่แสดงความขอบคุณ

5. สถานที่และระยะเวลา (Location and Time) ควรเป็นสถานที่ที่สะดวกแก่ผู้วิจัยและผู้สนทนา มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่พลุกพล่าน ระยะเวลาในการสนทนาโดยทั่วไปมักใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อกลุ่ม

ดังนั้น องค์ประกอบในการสนทนากลุ่ม จึงต้องกำหนดเรื่องที่ศึกษาให้พร้อม พร้อมกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม และต้องมีผู้ดำเนินการสนทนา โดยอาจมีผู้ช่วยและผู้จับบันทึก รายงานในการแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนาแต่ละคน เพื่อสะดวกแก่การถอดเทปมาวิเคราะห์

ขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม

เฟิร์น (Fern, 2001, pp. 99-101) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มมีขั้นตอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดกลุ่มคน (Gullibility) ควรเชิญบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมาร่วมสนทนากลุ่ม โดยบุคคลที่เชิญควรมีความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย จำนวนคนจะเชิญกี่คนขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสนทนากลุ่ม
2. จำแนกคน (Differentiation) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มควรมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หากได้ผู้เชี่ยวชาญต่างประเภทกันมากก็จะได้แนวคิดที่แตกต่างกันมากขึ้น
3. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Integration) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแนะนำตัวเองให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งต้องมีเวลาให้นานพอสมควร ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในกลุ่ม และความแตกต่างของผู้เชี่ยวชาญ หากสมาชิกรู้จักกันมาก่อนก็จะใช้เวลาทำความรู้จักกันน้อย
4. แสดงความคิดเห็น (Mirror Reaction) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มต่างแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนกันอย่างอิสระ มีเหตุผลตามหัวข้อที่ผู้ดำเนินการนำเสนอ
5. หาข้อสรุป (Condensing) เป็นหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มที่จะต้องหาฉันทามติของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มตามประเด็นที่ได้แสดงความคิดเห็นมา
6. แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน (Information Exchange) เมื่อมีการสนทนากลุ่มกันอย่างอิสระ และหาข้อสรุปได้แล้วก็ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันถึงผลที่ได้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

การดำเนินการสนทนากลุ่ม

เมื่อสมาชิกกลุ่มพร้อมกันแล้ว ก็เริ่มดำเนินการสนทนา เริ่มจากพิธีกรแนะนำตนเองผู้จัดบันทึก ผู้บริการทั่วไป และผู้สังเกตการณ์ถ้ามี จากนั้นอธิบายจุดมุ่งหมายของการสนทนากลุ่มแล้วเกริ่นนำเพื่อสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง สร้างความคุ้นเคยให้กับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ลำดับต่อมาจึงเริ่มต้นตั้งคำถามเปิดประเด็นไปตามที่จัดเตรียมไว้ให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ พิธีกรจะทำหน้าที่ควบคุมไม่ให้มีการผูกขาดการพูด มีการ โยงประเด็นให้สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็นทุก ๆ คน เมื่อมีการอภิปรายจนได้ข้อสรุปแล้ว พิธีกร

ก็เปิดประเด็นคำถามใหม่ที่เตรียมไว้เป็นลำดับจนกระทั่งได้ข้อมูลสรุปของคำตอบในทุก ๆ ประเด็นที่เป็นปัญหา เมื่อใกล้หมดเวลาพิธีกรควรสรุปคำตอบเพื่อให้สมาชิกทุกคนได้รับทราบอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการยืนยันมติของการสนทนากลุ่ม หากปัญหาที่นำมาอภิปรายยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ เพราะผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความคิดเห็นแตกต่างกันก็ต้องมีการบันทึกเหตุผลที่ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มให้มาไว้ด้วย (โยธิน แสงวดี, 2541, หน้า 145-146)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม ข้อมูลจะถูกบันทึกลงในเทปบันทึกเสียง และในแบบจดบันทึกคำถาม ข้อมูลในเทปจะถูกถอดออกมาเป็นคำสนทนาอย่างละเอียดทุกคำพูดเพราะถือว่าประเด็นสำคัญอยู่ที่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันของผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม การถอดละเอียดทุกคำพูดจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและมองเห็นภาพการสนทนากลุ่มนั้นว่ามีบรรยากาศอย่างไร การมีส่วนร่วมในการถกประเด็นปัญหาเป็นอย่างไร มีการโต้แย้งให้เหตุผลกันอย่างไร

ถอดเทปข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลเพราะง่ายต่อการอ่านและสรุปคำตอบ ข้อมูลที่ได้นอกจากจะใช้วิเคราะห์ข้อมูลนักวิจัยจะถอดเทปแล้วจดคำตอบอย่างละเอียด พร้อมทั้งเหตุผลที่ดีที่สุดลงในกระดานบันทึกข้อมูลซึ่งจัดทำไว้แล้ว เขียนเรียงคำตอบไว้ในเครื่องหมายคำพูดว่าเป็นคำพูดของใคร เรื่องอะไร อย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์จะมีการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เหมือนกับการตีความหรือวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพวิธีอื่น ๆ (โยธิน แสงวดี, 2541, หน้า 149-150)

ข้อดีของเทคนิคการสนทนากลุ่ม โยธิน แสงวดี (2541, หน้า 147-148)

1. การสนทนาระหว่างนักวิจัยกับผู้รู้ทำให้เกิดความชัดเจนในการหาข้อสรุปประเด็นที่เป็นปัญหา ไม่มีความชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน
2. การสนทนากลุ่ม มีบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระไม่ต้องอายหรือเกรงใจเพราะถือว่าทุกคนย่อมมีเหตุผลเป็นของตัวเอง
3. วิธีการสนทนากลุ่ม ถ้าคำถามไม่มีความชัดเจน สามารถถามใหม่เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้อภิปรายประเด็นคำถามนั้นได้
4. คำตอบจากการสนทนากลุ่มมีคำตอบเชิงเหตุผล ซึ่งตรงกับสภาพความเป็นจริงมากกว่าการตอบคำถามตามหลักทฤษฎี
5. ประหยัดเวลา และงบประมาณ เพราะเป็นการระดมพลังสมองของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในคราวเดียว ไม่ต้องเสียเวลาไปสัมภาษณ์ขอความคิดเห็นทีละคน

6. สภาพของการสนทนากลุ่มช่วยให้เกิดข้อมูลที่เป็นจริง ครบถ้วนเพราะเกิดจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เปิดเผย ผ่านการอภิปรายอย่างกว้างขวาง

ข้อจำกัดของเทคนิคการสนทนากลุ่ม

1. ถ้าวัตถุประสงค์ของการวิจัยไม่ชัดเจน การสนทนากลุ่มจะสับสนและได้คำตอบไม่ตรงประเด็นที่ต้องศึกษา
2. การสร้างแนวคำถามต้องไม่วกวน ควรมีการทดลองก่อนใช้จริง มิฉะนั้นจะทำให้คำถามไม่ต่อเนื่อง
3. การคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่ควรเลือกคนที่ไม่ถูกกันอยู่ก่อนมาเข้ากลุ่มเพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดจนยากจะหาข้อสรุปได้
4. พิธีกรต้องมีประสบการณ์หรือได้รับการฝึกฝนมาพอสมควรในการควบคุมการสนทนากลุ่ม ไม่ให้มีการพูดนอกประเด็นหรือผูกขาดการพูดโดยคนเพียงไม่กี่คน
5. การสนทนากลุ่มทำได้เพียงบางเรื่องเท่านั้น มิใช่ทำการศึกษาทุกเรื่อง นักวิจัยจึงต้องพิจารณาก่อนว่าเรื่องใดควรใช้การสนทนากลุ่ม ถ้าใช้แล้วจะได้คำตอบที่คุ้มค่ากับการจัดสนทนากลุ่ม
6. เรื่องที่นำมาเป็นหัวข้อสนทนากลุ่มต้องคำนึงถึงเพศของพิธีกรด้วย เพราะบางเรื่องไม่เหมาะกับพิธีกรเพศชาย และบางเรื่องก็ไม่เหมาะกับพิธีกรเพศหญิง
7. เทปบันทึกข้อมูลต้องมีความพร้อมสามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างต่อเนื่องตลอดการสนทนากลุ่ม หากเกิดความบกพร่องไม่สามารถบันทึกข้อมูลระหว่างการสนทนากลุ่มได้จะทำให้เสียข้อมูลไปเลย หากจะสนทนากลุ่มใหม่อีกครั้งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มก็อาจเกิดความไม่พอใจไม่ให้ความร่วมมือ

โดยสรุปการสนทนากลุ่มเป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้อย่างแพร่หลายทั้งในการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้งในแวดวง การศึกษา ธุรกิจ สุขภาพอนามัยและอื่น ๆ แม้ว่าการสนทนากลุ่มจะมีประโยชน์และมีข้อดีมากมาย แต่ก็มีข้อจำกัดที่นักวิจัยต้องพิจารณาให้รอบคอบในการนำวิธีการนี้มาใช้เก็บข้อมูล

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะตัวแปรที่คาดว่า มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ สถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษาของผู้จัดการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละตัวแปร ดังนี้

1. สถานภาพ เป็นการแบ่งสถานะของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถูกกำหนดและยกย่องในฐานะวิชาชีพชั้นสูงตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ถูกกำหนดไว้โดยมีความมุ่งหมายในการยกระดับสถานภาพให้เป็นที่เชื่อมั่น และศรัทธาต่อสังคม ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง สถานภาพความเป็นพระภิกษุหรือภรรวาสนั้น ถูกกำหนดบทบาทเป็นผู้สอนจึงมีหน้าที่หลักด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม (กองพุทธ ศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554, หน้า 195) ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึง ความสำคัญในการเป็นแม่พิมพ์ของชาติ โดยเฉพาะครูผู้สอนที่อยู่ในสถานภาพเป็นบรรพชิตกับ ครูผู้สอนที่เป็นภรรวาสในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน จึงอาจเป็นผลต่อการจัดการศึกษา ดังที่ พระมหาสำรวม อัครวิสา (2542, หน้า 70) ได้ศึกษาปัญหา การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัด ร้อยเอ็ด พบว่า ครูผู้สอนที่เป็นบรรพชิตและภรรวาสมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและ รายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นบรรพชิตมีปัญหามากกว่าครูที่เป็น ภรรวาส ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาไพโรจน์ นวลสำลี (2546, หน้า 130) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการ เรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าครูอาจารย์ที่เป็นบรรพชิตและครูอาจารย์ที่เป็นภรรวาสมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจและ ทักษะในการจัดทำแผนการสอน โดยครูอาจารย์ที่เป็นบรรพชิตมีปัญหามากกว่าครูอาจารย์ที่เป็น ภรรวาส นอกจากนี้ พระสัญญา เคนาภูมิ (2548) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับขวัญการปฏิบัติงาน ของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า ระดับขวัญการปฏิบัติงาน ของสถานภาพครูต่างกันระหว่างบรรพชิตกับภคหัสดีโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เป็นบรรพชิตมีขวัญการปฏิบัติงานสูงกว่าครูที่เป็นภคหัสดี พิจารณา รายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน 3 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชาและด้านความมั่นคงในอาชีพ สอดคล้องกับ พระมหาวิวัฒน์ พวงนิม (2551, หน้า 94) ที่ศึกษาเปรียบเทียบขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านนโยบายและการบริหารงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนมีนโยบาย แผนงานที่ชัดเจนและผู้บริหารใช้หลักประชาธิปไตยในการปกครอง ส่วนด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ได้รับส่งเสริมให้แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนางานอย่างเพียงพอและโรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมให้ศึกษาต่อในวุฒิที่สูงขึ้น โดยครูบรรพชิตมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูคฤหัสถ์ ส่วนด้านการยอมรับนับถือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในรายชื่อที่ว่าเพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ของกันและกัน โดยครูคฤหัสถ์มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูบรรพชิต ส่วนพระชัยมงคล สุพรอินทร์ (2550, หน้า 86) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่าเมื่อจำแนกตามสถานภาพในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หากพิจารณาเป็นรายด้าน มีด้านการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสรรหาและคัดเลือก ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการชำระรักษานักบุคลากร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบุคลากรที่เป็นพระภิกษุสามเณรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ดีกว่าบุคลากรที่เป็นฆราวาส

2. ตำแหน่ง เป็นองค์ประกอบพื้นฐานขององค์การที่สำคัญที่สุดซึ่งเป็นกลุ่มหน้าที่ความรับผิดชอบที่มอบหมายให้บุคคลปฏิบัติในองค์กรหนึ่ง ๆ อันประกอบด้วย ชื่อตำแหน่งและหน้าที่ความรับผิดชอบ ตำแหน่งในสถานศึกษาจำแนกเป็นผู้บริหารกับครูผู้สอน ซึ่งบทบาทที่สำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทในการเป็นผู้กำหนดทิศทาง นโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวทางของการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างสูงสุด การจัดระบบงาน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทรัพยากร และเป็นผู้ให้การเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 2-15) ส่วนครูผู้สอนซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การอบรม การปกครองดูแลนักเรียนจากการศึกษาบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ อบรม สั่งสอนคุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่และวิถีแห่งการดำเนินชีวิต (ประไพ สิริพิเลิศ, 2542, หน้า 3) จากการศึกษาของอนงค์ เพชรรักษ์ (2544, หน้า 54) พบว่าโดยภาพรวมและองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยผู้บริหารมีบทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนสูงกว่าครู สอดคล้องกับ พระมหาสุข สุวีโร (2539, อ้างถึงใน พระมหามานิต สกลหล้า, 2551,

หน้า 89) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระสงฆ์ศึกษา
กรณีพระนิสิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองคณะสงฆ์กับ
ความสนใจต่อการศึกษาพระปริยัติธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนพระครูวิเทศเจติยานุรักษ์ (2549, อ้างถึงใน พระมหามานิต สกตหล้า, 2551, หน้า 89) ได้
ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแผนกธรรมของโรงเรียนปริยัติธรรมขนาดใหญ่ จังหวัด
ลำพูน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนแผนกธรรมมีความเห็นว่า การจัดการศึกษา
แผนกธรรม มีการดำเนินการในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและแต่ละงาน ส่วนพระโสณสวัสดิ์
บาลา (2545, อ้างถึงใน พระมหามานิต สกตหล้า, 2551, หน้า 89) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
ความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
จังหวัดนครพนม พบว่า ครูผู้สอนโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพมีความต้องการ
ในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. **ประสบการณ์** เป็นจำนวนปีที่ปฏิบัติหน้าที่ในการปฏิบัติการสอนของครู
ซึ่งประสบการณ์นั้นเป็นสิ่งที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้อย่างยิ่งต่อการรับรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะ
ประสบการณ์จะช่วยสร้างความพร้อมให้แก่บุคคลในการรับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ศักดิ์สิทธิ์ แร่ทอง,
2549, หน้า 44) เพราะประสบการณ์ในการสอนจะช่วยเพิ่มความสุขุม รอบคอบในการสอนของครู
อีกทั้งครูที่มีประสบการณ์มากจะสามารถนำประสบการณ์มาช่วยดำเนินการสอนให้เกิดผลดีต่อ
สถานศึกษามากขึ้น สุวดี แยมเกสร (2547, หน้า 63) บุคคลที่อยู่ในอาชีพนานกว่าย่อมมี
ความสามารถในการปฏิบัติต่อเรื่องนั้น ๆ มากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า เพราะประสบการณ์
ในอดีตมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้
และเข้าใจว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดควรเลี่ยงหรือไม่ควรเลี่ยงสามารถพิจารณาและวิเคราะห์
แก้ปัญหาที่เผชิญได้ดี วุฒิพงษ์ ปฏิวะพัฒนางกูร (2547, หน้า 77) ได้ศึกษาปัจจัยที่พยากรณ์การ
ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี พบว่า
ประสบการณ์ในการทำงานของครูมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูที่มีประสบการณ์ในการ
ทำงานน้อยกว่า ทวีศิลป์ สารแสน (2543, หน้า 58) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนจะมี
ความมั่นใจในการสอนมากกว่าครูที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอน ส่วน เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร
(2545, หน้า 85) ได้ศึกษาความพร้อมของสถานศึกษาและศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน
แตกต่างกัน มีศักยภาพของบุคคลแตกต่างกัน

4. **วุฒิการศึกษา** เป็นตัวบ่งบอกถึงสติปัญญา ความคิดของบุคคล การศึกษาอบรมเพื่อให้
ได้รับวุฒิการศึกษาในระดับต่าง ๆ นั่นก็เป็นความรู้ที่บ่งบอกถึงความแตกต่างในการได้รับการศึกษา

ของแต่ละคน บางคนได้รับการศึกษาดี ได้รับการศึกษาสูง แต่บางคนได้รับการศึกษาปานกลางและบางคนได้รับการศึกษาค่ำ ผลจากการศึกษาอบรมทำให้คนแตกต่างกัน หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ คนที่ได้รับการศึกษาดี จะเป็นคนมีคุณภาพ คนที่ขาดโอกาสศึกษา ความสามารถทางสติปัญญาจะไม่เจริญถึงขีดสุด (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2532, หน้า 137) แม้แต่ผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันก็ย่อมมีผลต่องานที่ได้รับมอบหมาย ถ้าระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าบุคคลอื่นในกลุ่มเดียวกันจะมีความความพึงพอใจในการจ่ายผลตอบแทนมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่า (เอ็ด สาระภูมิ, 2529, หน้า 22) สอดคล้องกับการศึกษาของ บัญญัติ แสงดี (2543, หน้า 102) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนกับประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 12 พบว่า ข้าราชการพลเรือนที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปกับมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ พรศักดิ์ ตระกูลชีวพานิชย์ (2541, หน้า 87) ที่วิจัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารงานวิจัยที่กล่าวถึงข้างต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สถานภาพ ตำแหน่ง ประสบการณ์ และวุฒิการศึกษาของผู้จัดการศึกษาเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ มีผลที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไรในการวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและหางานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ ได้งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

ภุริสา ปราบริปู (2535) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ผู้สอน และผู้เรียน 6 ด้าน พบว่า

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ บุคลากร และการเงินอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง

2. สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานบุคลากรและการเงินและการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เกิดจากปัญหาทางการเงิน วัสดุอุปกรณ์ คนและวิธีการจัดการตามลำดับ

3. สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเกิดจากปัญหาวิธีการจัดการ คน เงินและวัสดุอุปกรณ์ตามลำดับ

4. สาเหตุสำคัญของปัญหาการบริหารงาน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เกิดจากปัญหาคน เงินวิธีการจัดการ และวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

พระมหาลิขสิทธิ์ สิงห์ฮอย (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สื่อการสอนของครู-อาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่า

1. ครู-อาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ โดยส่วนรวมและจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน มีการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายชั้นทั้ง 4 ชั้น อยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ชั้นการเลือก ชั้นการประเมินผล ชั้นการนำเสนอ และชั้นการเตรียม เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจำนวน 2 ข้อ ในแต่ละด้าน ดังนี้ เลือกสื่อที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและเลือกสื่อที่หาง่ายศึกษารายละเอียดจากคู่มือก่อนใช้ สื่อการสอนและทดลองใช้สื่อการสอนก่อนนำไปใช้จริงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนและเนื้อหาที่เรียนเสนอและใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้สื่อการสอนมีประสิทธิภาพ

2. ครู-อาจารย์ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญที่มีประสบการณ์ในการสอน ต่างกันมีการใช้สื่อการสอนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

พระมหาสมคิด ตะวังทัน (2542) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า

1. ครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม โดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านการใช้สื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านหลักสูตร และด้านการจัดทำแผนการสอน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและรองลงมาในแต่ละด้าน ดังนี้ หลักสูตร คือ เนื้อหามีความสัมพันธ์กับจำนวนคาบที่กำหนด รองลงมา คือ ความเข้าใจเนื้อหาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรก่อนวางแผนการสอน การจัดทำแผนการสอน คือ เตรียมการสอนไว้ล่วงหน้าได้ตรงตามสภาพของผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ วิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา เพื่อทำแผนการสอน การใช้สื่อการสอน คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การวัดผลและ

ประเมินผล คือนักเรียนได้ทราบผลการวัดผลหลังการวัดทันที รองลงมา คือผู้บริหารติดตามการปฏิบัติงานของครูและนิเทศอย่างต่อเนื่อง

2. ครูอาจารย์ที่เป็นบรรพชิตและครูอาจารย์ที่เป็นฆราวาส มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยภาพรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

พระมหาจำเริญ ประการะโพธิ์ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การศึกษาครั้งนี้มุ่งหมายเปรียบเทียบการบริหารงานและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ และครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส จำนวน 133 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการโรงเรียนไม่ชัดเจน งานด้านวิชาการ ด้านธุรการ ไม่มีการวางแผนงานไว้ล่วงหน้า มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

พระคัมภีร์ สมภักดี (2544) ได้ศึกษาความต้องการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดกรมการศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่วนใหญ่ เรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์จากการศึกษาและทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง รองลงมาเป็นการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน มีความรู้ในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ มากที่สุด และมีความเห็นว่างานที่จำเป็นมากที่สุดในการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม คือ งานทะเบียนและงานธุรการ งานสารบรรณ งานพิมพ์เอกสารต่างๆ ปัญหาและข้อจำกัดของโรงเรียน คือ เห็นว่าคอมพิวเตอร์มีราคาแพง ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดหา

พระชิน นินวงษา (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่าครูอาจารย์โดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม มีการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยรวมและรายชั้น ทั้ง 4 ชั้น อยู่ในระดับมาก ชั้นดำเนินการใช้สื่อการสอน ชั้นการเลือกสื่อการสอน ชั้นการวัดและประเมินผลการใช้สื่อการสอน และชั้นการเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยมีรายข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

พระธีรวิวัฒน์ คะรัมย์ (2544) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 พบว่า ครูอาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยรวม จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ในการสอนมีปัญหาการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยมีรายข้อที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 5 อันดับแรกได้แก่ คู่มือครูไม่ครบทุกรายวิชา จำนวนคู่มือครูแต่ละวิชาไม่เพียงพอ จำนวนตำราเรียนแต่ละวิชาไม่เพียงพอ จำนวนเครื่อง

ฉายแผ่นใสมีไม่เพียงพอ และขาดเจ้าหน้าที่ที่จะอำนวยความสะดวกในการติดตั้งอุปกรณ์การเรียนการสอน เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามสถานภาพ มีปัญหาทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีปัญหาทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

มงคล สิทธิหล่อ (2545) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร มีความเพียงพอในเชิงปริมาณ แต่ขาดแคลนในเชิงคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่ มีเพียงพอ แต่ไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ด้านวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ มีความขาดแคลนไม่เพียงพอ ส่วนสภาพการบริหารโรงเรียน ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมงาน โรงเรียนได้ดำเนินการครอบคลุมทุกด้าน แต่ยังไม่มีสมบูรณ์ โดยเฉพาะโครงสร้างการบริหารยังไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์ สำหรับสภาพการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนได้ดำเนินการ ด้านการวางแผนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ตามสภาพที่สามารถทำได้ ยกเว้นด้านสื่อและนวัตกรรม โรงเรียนดำเนินการน้อย ได้แก่ การใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนการนิเทศจากหน่วยงานภายนอกน้อยเกินไป

หุมเพ็ง พันธะจันทร์สุข (2547) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง
2. การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่งของผู้บริหารและครูอาจารย์ไม่แตกต่างกัน
3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารและครูอาจารย์ไม่แตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาของผู้บริหารและครูอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูอาจารย์ไม่แตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พระปลัดชัยวัฒน์ ธรรมบันเทิง (2548) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 11 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงบประมาณ และการบริหารวิชาการ เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการบริหารพบว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทางสถิติ

พระมหาศิริสิทธิ์ วร โงน (2550) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผลจากการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการ ปัญหา และข้อเสนอแนะ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

การดำเนินการด้านการวางแผนการจัดทำหลักสูตร ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางที่ดำเนินการมาก คือ เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติทางการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน นำมาใช้ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดงบประมาณที่เพียงพอต่อการเตรียมการและดำเนินการจัดทำหลักสูตร ส่วนข้อเสนอแนะ คือ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณให้เหมาะสม และเพียงพอ

การดำเนินการด้านการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับมาก คือ จัดตารางสอนโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระวิชาและปัญหาที่พบ คือ บุคลากรครูไม่ให้ความร่วมมือที่ดีเท่าที่ควรในการจัดทำหลักสูตรข้อเสนอแนะ คือ ควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ครู ให้เห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ตั้งใจ พร้อมเสียสละดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

การดำเนินการด้านการสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางที่มีการดำเนินการมาก คือ แนะนำให้ครูได้นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดทำสื่อการเรียนการสอน และปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาขาดงบประมาณ ช่วยสนับสนุนจัดหาและผลิตสื่อ ส่วนข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษาควรผลิตสื่อ จัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นชุมชนท้องถิ่นนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เน้นการผลิตสื่อให้สอดคล้องกับบทเรียน จัดหางบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อการเรียนรู้

การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางที่มีการดำเนินการมาก คือ วางแผน กำหนดช่วงเวลาในการวัดผลและประเมินผลระหว่างภาคเรียน ปลายภาคเรียน และตลอดภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม และปัญหาที่พบคือ สถานศึกษาไม่ได้สร้าง

เครื่องมือระเบียบแนวปฏิบัติการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่วนข้อเสนอแนะ คือควรจัดทำเครื่องมือการวัดผลประเมินผลรองรับตามหลักสูตร คณะครูตระหนักถึงความสำคัญการวัดผลประเมินผล จัดการวัดผลประเมินผลให้เหมาะสม สอดคล้องกับทั้ง 8 กลุ่มสาระปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เป็นระบบ ตรวจสอบได้

การดำเนินการด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่ดำเนินการมาก คือ ส่งเสริมให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมเข้าค่ายปฏิบัติธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ และปัญหาที่พบ คือสถานศึกษาขาดงบประมาณในการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระส่วนข้อเสนอแนะ คือสถานศึกษา ควรบริหารงบประมาณให้เป็นระบบ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระอย่างเหมาะสม

พระมหาไพฑูรย์ อินวันนา (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกลุ่ม 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารในการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้านคือ การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร และการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมและอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้านคือการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมด้านเทคโนโลยี

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แห่งชาติสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกลุ่ม 1 โดยรวมและรายด้าน ตามความเห็นของครูจำแนกตามสถานภาพ อายุ หรือ การได้รับการฝึกอบรม พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกลุ่ม 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้านพบว่าด้านการประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นพบว่า ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ในส่วนของงานวิจัยต่างประเทศนั้น ได้มีนักศึกษาไทยไปศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ดังนี้

สุวัฒนา อุทัยรัตน์ และสร้อยสน สกลรักษ์ (2540, หน้า 1-9) ได้ศึกษาการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย พบว่า เหตุผลของการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศสามารถผลิตคนที่มีประสิทธิภาพ

คุณภาพในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีหลักปฏิรูป 8 แบบ คือ เพิ่มจำนวนการรับนักเรียนต่ำกว่าปริญญาตรี แก่กระเปียบมหาวิทยาลัยเพื่อให้นักศึกษาต่างประเทศเข้ามาเปิดสาขาในมาเลเซีย เปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จัดตั้งคณะกรรมการการรับรองมาตรฐานแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบคุณภาพให้ได้มาตรฐานสากลตั้งสภาการอุดมศึกษาแห่งชาติ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสาขาที่มีความต้องการสูง และจัดการศึกษาทางไกล มาเลเซีย ได้นำหลักสูตรประถมศึกษาแผนใหม่ที่เรียกว่า National Primary School Curriculum (IVPSC) มาใช้ทั่วประเทศในปี ค.ศ. 1988 ที่เรียกว่าหลักสูตร 3Rs คือ Reading Writing และ Arithmetic ซึ่งเน้นทักษะพื้นฐาน 3 ประการ คือ การอ่าน การเขียน และการคำนวณ สำหรับการเลื่อนชั้นจะเลื่อนโดยอัตโนมัติตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีการสอบประเมินผลเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสอบข้อสอบรวมที่เรียกว่า Primary School Achievement Test (PSAT) เมื่อจบชั้นประถมศึกษาแล้ว นักเรียนมีสิทธิเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541, บทสรุป) ได้ศึกษาการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ พบว่า แรงผลักดันที่ทำให้มีการปฏิรูปการศึกษาในประเทศสิงคโปร์ คือ ปัญหาทางการขัดแย้งระหว่างชาติ ปัญหาการว่างงาน ที่อยู่อาศัยขาดแคลน อัตราการเกิดสูง คนส่วนใหญ่ยากจน ประมาณปี พ.ศ.2508 สิงคโปร์ได้แยกตัวเป็นอิสระจากมาเลเซีย นายกรัฐมนตรี Lee Kuan Yew จึงเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องสร้างชาติที่มีความสามัคคีสมานฉันท์และสามารถยืนหยัดด้วยตนเอง จึงได้ริเริ่มปฏิรูปการศึกษาโดยใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างชาติโดยมีการปฏิรูปในเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียน การกำหนดหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยและทดสอบและการฝึกครู โดยมียุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา คือ

1. การปฏิรูปเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ 2000 วิสัยทัศน์การเป็นเกาะแห่งอัจฉริยะ
2. การปฏิรูปวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้กำหนดให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางความเป็นเลิศทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. การปฏิรูปนวัตกรรมได้ส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่
4. การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ได้กำหนดแผนให้ภาคธุรกิจเอกชนฝึกอบรมให้แก่กำลังแรงงานเพื่อยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน
5. การปฏิรูปอุดมศึกษา เพื่อจรรบวิสัยทัศน์ IT 2000 มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ได้พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายการวิจัยทั่วโลก

จากยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว ทำให้ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีความมั่นคงทางการเมือง และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอันดับ 4 ของโลก

คลินตัน (Clinton, 1996) ได้ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของครูใหม่ที่สามารถปริญญาดำเนินการ 10 คน จากมหาวิทยาลัยเท็กซัส เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู ผลการศึกษาปรากฏว่าปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ประสบอยู่ คือ ปัญหาการขาดการฝึกฝนการใช้อุปกรณ์การสอนจากสถานฝึกหัดครู จากการช่วยเหลือและขาดแหล่งทรัพยากร ปัญหาในการเลือกใช้วิธีสอน ส่วนมากใช้วิธีบรรยายและมีปัญหาไม่ได้ฝึกในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรเท่าที่ควร

โปซอง (Beauchamp, 1996) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการจัดการเรียนได้ว่า หลักสูตรที่ดีควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความแตกต่างในด้านความสามารถของแต่ละบุคคล
2. ความแตกต่างของอัตราความเจริญก้าวหน้าของแต่ละบุคคล
3. ความยืดหยุ่นของหลักสูตร เพื่อให้ครูสามารถดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์การสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียนแต่ละบุคคล
4. การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละวันแต่ละชั่วโมงให้แตกต่างกัน
5. โอกาสที่ครูและนักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอสรุปได้ว่าการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และ โรงเรียนอื่น ๆ โดยภาพรวมพบว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนยังประสบปัญหาหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานประสบปัญหา ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น งานวิชาการมีปัญหาในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้ ขาดสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการพัฒนาหลักสูตร งานธุรการงบประมาณมีจำกัดไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ การบริหารงานบุคคลมีไม่เพียงพอและไม่ตรงสายงานเพราะครูที่สอน ส่วนมากสอนเพียงเพื่อให้มีงานทำเท่านั้น ไม่ได้ตั้งใจจริงเมื่อมีงานใหม่ที่ดีกว่า ก็จะออกไปทำงานอื่นทันที สำหรับงานด้านการบริหารทั่วไปผู้บริหารยังบริหารแบบเดิม อาศัยหลักผู้อาวุโสแล้วแต่เจ้าอาวาสจัดการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ทั้ง 4 ด้าน เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้เป็นที่แพร่หลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น